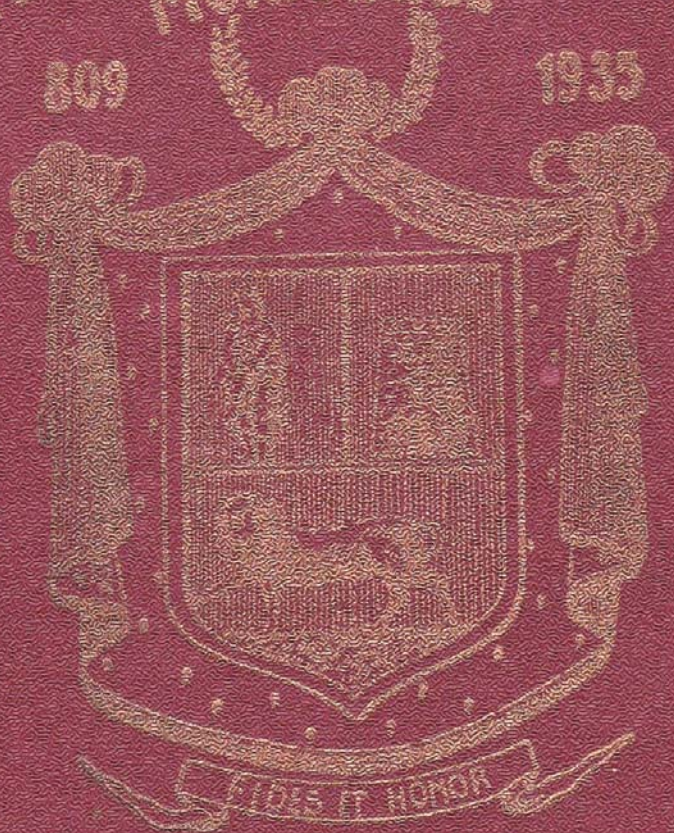

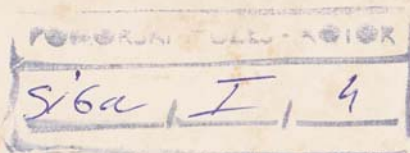
STATUT
ELEMENTOS TIJELA BOKELJSKE
MORNARICE

809

1935

STATUT

PLEMENITOG TIJELA

BOKELJSKE MORNARICE

BOKELJSKA MORNARICA

Grad Kotor uživao je od pamtivijeka, i to za trajanja raznih vladavina a sve do pada Mletačke Republike, naročitu i široku autonomiju te se uglavnom sam upravljao po vlastitom statutu.

Historija grada Kotora usko je povezana sa historijom crkve sv. Tripuna i sa historijom „Bokeljske mornarice“. Teško se može i zamisliti život i razvoj grada Kotora odvojeno od života i razvoja crkve sv. Tripuna i „Bokeljske mornarice“. Gradska Vlast, crkva sv. Tripuna i „Bokeljska mornarica“ bile su tri glavne i moćne komponente one rezultante koja je za dugi niz vjekova bila uglavnom mjerodavna i odlučujuća za unutarnji život i razvoj grada Kotora. Njihovi utjecaji su se međusobno ispreplećali, pa nije čudo što ih je život za trajanja tolikih vjekova slio skoro u jedno, te nam sada, u historijskoj perspektivi, često izgledaju kao jedna nerazdvojiva cjelina.

„Bokeljska mornarica“ okupljala je od prastarih vremena sve pomorce sa kotorskog područja. U XVI vijeku uspjelo je Peraštanima da se oslobode obaveze da budu članovi „Škole sv. Nikole“ u Kotoru. Prčanjani, koji se bijahu takodjer istakli u službi Mletačke Republike, pokušali su neko vrijeme, pod utjecajem peraškog primjera, da budu i oni oslobođeni svih obaveza prema Bratovštini sv. Nikole u Kotoru, ali nijesu imali uspjeha.

Organizacija bokeljskih pomoraca siže duboko u prošlost, i ne može se, do danas, historijski utvrditi kada je postala. Vrlo je vjerovatno da je ona postojala — a živa narodna predaja to i tvrdi — već u IX vijeku, kada su bile 13 januara godine 809 donesene u Kotor moći sv. Tripuna.

Po mišljenju historičara prof. A. Dabinovića¹⁾ za mogućnost opstanka udruženja bokeljskih mornara još god. 809 govori i ravenski slučaj koji navodi Fantuzzi u svojim „Ravenskim spomenicima“²⁾. Ta je vjerovatnost tim veća što je upravo u to doba bio Kotor carsko ratno pristanište Vizantije za Jadransko More³⁾

¹⁾ „Kotor pod Mletačkom republikom“, XI Mornarica, str. 122.

²⁾ IV, 10.

³⁾ „Naši gradovi na moru: Kotor i Boka Kotorska“, str. 65. Izdanje „Nove Evrope“, Zagreb 1934.

Prvi spomen o tom udruženju naveden je kod Farlati-a.⁴⁾ Pobožna družina kotorskih pomoraca (Pia sodalitas naviculorum Catharensium) poklonila je franjevcima jednu crkvu, i provincijal franjevačkog reda u Dubrovniku Franjo de Restis početkom maja 1352 primi taj poklon do znanja⁵⁾.

Ali o nekim javnim ulogama mornara u Kotoru još iz ranijeg doba ima takodjer vijesti, ma da su zabilježene u kasnijim kronikama⁶⁾.

Pod konac Srednjeg vijeka bila su u Kotoru razna strukovna udruženja koja su stajala pod nadzorom crkve, čiji je zadatak bio da uz vjersku i humanitarnu stranu zaštite i staleške interese. Sačuvan je spomen o bratovštinama mornara, kalafata, bačvara, košara, mesara, šavaca, crevljara, tesara i drvodjelaca. Postojali su takodjer obrti zlatara, kovača i nožara, ali o kakvoj organizaciji istih nema spomena. Biće, valjda, zato što su dolaskom Venecije (1420) dotični zanati opali. Ali najvažnije udruženje bila je svakako bratovština mornara⁷⁾.

Prvi njezin statut ili „Matrikula“ što je do nas dopro potiče iz god. 1463. On je sadržan u „Liber fraternitatis divi Nicolai marineriorum de Chataro“ od 26 jula 1463. Iz njega se vidi da je on revizija nekog starijeg statuta⁸⁾.

Rečene godine, statutarne odredbe Bratovštine sv. Nikole formulirane su na novo, na osnovu izričite želje i političkih presija mletačke vrhovne vlasti, budući da Bratovština Mornarice nije bila samo privatno-pravna, nego i javnopravna ustanova. Ona je, pored svoje humanitarno-socijalne, vršila i jednu veoma važnu javnopravnu zadaću. Njoj je bila povjerena organizacija mornarice, jedne milicije koja je služila ne samo za odbranu kotorskih voda već je vršila pristanišnu i sanitarnu policiju nad Kotorom i nad cijelim kotorskim primorjem, pa su u tu svrhu njezine ladje neprestano krstarile po zalivu i izvan zaliva, a pored toga imala je podupirati i vojničke operacije mletačke flote. Bratovština je ne samo držala spiskove pojedinih pripadnika te milicije nego je birala admirale, t. j. vrhovnog pomorskog zapovjednika kotorskog zaliva čija je čast bila doživotna. Njegova jurisdikcija išla je, prije mletačkog gospodstva, i izvan kotorskog zaliva, a kasnije je dosizala do Rosa, gdje su vršili službu i mletački vrhovni zapovjednik Jadranskog Mora i bokeljski admiral. On je glavni pretstavnik pomorske samoupravne vlasti koja je u kotorskom zalivu bila veoma opsežna, dapače i jača i od same mletačke. Ova, naime, nije imala pravo da se pača u poslove koji su se ticali kotorskih teritorijalnih voda,

⁴⁾ VI, 449.

⁵⁾ Dabinić: „Kotor pod Mletačkom republikom“ str. 126.

⁶⁾ P. Butorac: „Boka Kotorska od najstarijih vremena do Nemanjića“, Split 1927, 115—122.

⁷⁾ „Naši gradovi na moru: Kotor i Boka Kotorska“, str. 65.

⁸⁾ Petar D. Šerović: „Sv. Tripun u Kotoru i Bokeljska mornarica“. — „Bratstvo“ XVIII.

a Giustiniani primjećuje⁹⁾ da Kotorani ne puštaju da im galija udje u zaliv sa zastavom sv. Marka nego traže od zapovjednika da podigne zastavu sv. Tripuna¹⁰⁾.

Kako je more bilo za Bokelje polje slave i glavni izvor privrede, oni su se već za rana počeli isticati u junaštvu i u pomorskoj vještini. Već u IX vijeku istakli su se u odbijanju čestih napada raznih gusarskih naroda, naročito Saracena, koji su pljačkali Budvu i Kotor i porušili Rose. U kasnijim vijekovima učestvovala je „Bokeljska mornarica“ skoro u svim ratnim okršajima u Jadranskom i u Sredozemnom Moru, naročito u ratnim operacijama protiv Turaka i gusara te u bezbroj drugih slavnih okršaja. Tako se na pr. odlikovaše Kotorani god. 1463 u bitci kod Porto-Rosa, gdje su Djenovežani pretrpjeli dosta težak poraz. God. 1474 „Bokeljska mornarica“, pod komandom svog admirala Marina Bisanti, jednim herojskim podvigom oslobodila je od sigurne propasti mletačku flotu koju su Turci bili blokirali u Bojani kad je pošla da osvaja Skadar.

Smjeli i pun heroizma bio je podvig Bokelja god. 1539 kada slabi i nejak, u uporedjenju sa turskom silom, krenuše protiv Hajredina Barbarosse, ne bi li spriječili osvojenje Hercegnovoga. Mornarica je sudjelovala u znamenitoj bitci kod Lepanta g. 1571, u kojoj su se naročito istakli Peraštani i brod „Sv. Tripun которски“, pod zapovjedništvom Jerolima Bisanti-a.

Nakon pada Hercegnovoga u turske ruke g. 1539, pa sve do njegovog oslobodjenja god. 1687, koliko se puta morala Mornarica ogledati sa Turcima, braneći prolaz Verige, Ferast i Kotor od turske najezde? Godine 1592, 1604, 1611, 1613, 1629, 1637 pune su krvavih bitaka u kojima su sudjelovali Peraštani i Kotorani, odlikujući se svojom hrabrošću i pomorskom vještinom. Isto tako slavno se proslaviše Peraštani i Prčanjani u znamenitom pomorskom okršaju sa tuniškim i alžirskim galijama kod Valone god. 1638. I u Kandijskom ratu, 1645—1669 god., Bokelji počinuše čuda od junaštva, a naročito se odlikovaše g. 1687 pri oslobodjenju Hercegnovoga i nešto ranije kod osvojenja Risna od Turaka. Ali ni u doba prosperiteta i najvećeg ekonomskog procvata Boke nijesu prestale borbe bokeljskih hrabrih mornara sa Turcima i gusarima. Godine 1639, 1645, 1681, 1688, 1695 bile su također pune krvavih bitaka i slavnih okršaja kod Patrasa, Agrosa, Korinta i Atene, kod Malvasie i Valone itd., itd. A i u XVIII vijeku, naročito god. 1716, 1732, 1756 i 1758, izvojevaše Bokelji veliki broj slavnih pobjeda na moru, počinivši klasične primjere junaštva i heroizma. Zato se i slava bokeljskih pomoraca širila po čitavom kulturnom svijetu. Oni su bili traženi i visoko cijenjeni radi njihove pomorske vještine, radi njihova junaštva, ali naročito radi njihovih rijetkih moralnih vrlina. Njima se povjeravalo organizo-

⁹⁾ Ljubić, Comm. II, 241 15 aprila 1553.

¹⁰⁾ Dabinić: „Kotor pod Mletačkom Republikom“, str. 126.

vanje trgovačkih i ratnih mornarica, izgradnje luka i brodova i zapovjedništvo najvažnijih ratnih jedinica. Već u mletačkoj ratnoj floti zapovijedali su mnogi Dobročani i Prčanjani a naročito Peraštani raznim mletačkim ratnim brodovima. Pripovijeda se da su u samom Kandijskom ratu Peraštani zapovijedali sa trideset velikih mletačkih ratnih radja. Znamenit je kao organizator ruske ratne flote na Baltičkom Moru, a za vladanja Petra Velikog, Peraštanin Matija Zmajević, koji je postao admiral ruske baltičke flote i pobijedio u krvavim pomorskim bitkama tri puta Švedjane. On je zasnovao u Tavrovu i prvu rusku riječnu ratnu flotu¹¹⁾. Glasovit je kao organizator prve ruske ratne flote na Crnom Moru, za vladanja Katarine II, Grof Marko Vojnović iz Hercegnovoga, koji je zapovijedao ruskom ratnom mornaricom protiv Turaka u bitci kod Filona god. 1788. Polovinom XIX vijeka osnivaše Bokelji veliku trgovačku flotu pod ruskom zastavom, koja je imala za razvitak trgovačke mornarice Južne Rusije ogromno historijsko značenje. Učešće Bokelja u austrijskom Lloyd opće poznata je stvar. Kapetan Miloš Vukasović, iz Dražin Rta, osnovao je god. 1870 u Buenos Airesu najveće tada južno-američko parobrodarsko društvo „La Platense“, kojim je silno zadužio Južnu Ameriku a naročito Republiku Argentinu.

Godine 1797 Boka je imala ukupno 264 velika patentirana broda koja su plovila po svim morima i oceanima svijeta, i još više manjih brodova male obalne plovidbe.

Godine 1805 imala je 400 patentiranih ladja i 290 nepatentiranih. U Boki je bilo tada 238 patentiranih pomorskih kapetana i 3000 mornara. A godine 1850—1870 raspolagala je još uvijek sa preko stotinu brodova, nava, barka, brika i škuna, od kojih je najviše posjedovala Dobrota pa Prčanj.

Godine 1832 sa dvije trećine trgovačkih brodova, koji su plovili pod austrijskom zastavom, zapovijedali su kapetani Bokelji, a god. 1848 bilo je iz Boke petnaest zapovjednika austrijskih ratnih ladja. Petar Smeća, iz Perasta, prvi je otvorio trgovački saobraćaj između Mletačke, Rusije, Danske i Prusije u XVIII vijeku. Kapetan Bogdan Bilafer iz Strpa razvio je prvi austrijsku trgovačku zastavu u Indiji, oplovivši Afriku dvadeset i četiri puta. Kapetan Simo Milašinović, iz Hercegnovoga, prvi je razvio austrijsku trgovačku zastavu na rijeci Misisipi u Americi; kapetan Ivan Visin, iz Prčanja, prvi je pod austrijskom trgovačkom zastavom oplovio čitavu zemaljsku kuglu.

Mnogobrojni junački podvizi glasovitih bokeljskih pomoraca i div-junaka iz Kotora, Perasta, Dobrote, Prčanja, Risna, Bijele, Hercegnovog, Morinja i ostale Boke, a naročito kapetana Jeronima i Marina Bisanti-a, Vicka Mazorovića, Ivana Bronza, Matije Zmajevića, Štukanovića i Bujovića, Gjura i Petra Bana, Antuna Zermana, Marka i Joza Ivanovića, Petra Želalića, Antuna Gjuro-

¹¹⁾ P. Butorac: „Matija Zmajević“, Ruski Arhiv, 50. XXVI—XXVII.

vića, Bogdana Vukasovića, Andrije Berberovića, Mate Mrše, Nikole Sbutege, Petra Gjurovića, Marka Floria i mnogih drugih, ostaje kao svijetli primjeri svim sadanjim i budućim pokoljenjima kako se služi otadžbini i čovječanstvu¹²⁾.

Boka Kotorska imala je, uglavnom, dva poznata brodogradilišta, u Kotoru i u Perastu. Naročito kotorsko brodogradilište bilo je na glasu da je vanredno tačno u svim svojim radnjama¹³⁾. Veliki je bio broj ne samo tehničkih radiona, nego je velika za ono vrijeme i specijalizacija pomoćnih zanata. Posebna organizacija imala je da pazi da materijal za gradnju bude dobre vrsti i da izrada bude pomnjava, a sama gradnja broda kao i njegovo naoružanje stajali su pod strogom kontrolom udruženja koje je izričito propisivalo kako se brodovi imaju naoružati, da se uzmognu braniti od neprijatelja¹⁴⁾.

Nije zato čudo što su Bokelji bili vrsni brodograditelji. Kao takovi mnogi su se istakli i u svijetu, a najviše Peraštanin Agostinović i Miloš Vukasović iz Dražin Rta. Prvi se naročito odlikovao u izgradnji velikih mletačkih ratnih ladja, a drugi se osobito istakao kao arhitekt u brodogradnji, te su se po njegovim nacrtima pod konac XIX vijeka izgradili najveći i najljepši brodovi Republike Argentine, koja ga je za to obasula mnogim visokim priznanjima.

I Matija Melada, iz Perasta, bio je u svoje vrijeme vrlo poznat kao pomorski inženjer, koji je za vladanja Petra Velikog uredio i izgradio mnoge ruske luke. U Petrogradu se čuva jedan rukopis Marka Martinovića iz XVII vijeka o raznim brodarskim gradjevinama. Bokeljske nautičke škole u Kotoru, Dobroti, Prčanju, Perastu i u Hercegovnom, iako privatne, bile su na glasu. Naročito pomorska škola u Perastu bila je u svijetu poznata i na vrlo dobrom glasu, tako da ju je Petar Veliki, po savjetu samog mletačkog senata, izabrao za vaspitanje svojih prvih pomoraca, pa je poslao šesnaest svojih izabranih boljara, da se kod čuvenog pomorca Marka Martinovića, Peraštanina, izuče pomorskom znanju i vještini¹⁵⁾.

Taj intezivni i ekstenzivni pomorski život, kojemu su se za navijek bili odali Bokelji, tražio je i odgovarajuću organizaciju koja je, izgradjivana vjekovima, doista preživjela sve generacije i prelazeći iz jedne u drugu postala živom kopčom vjekova i vječitim svjedokom kontinuiteta bokeljskog pomorskog života, njegovim moćnim i snažnim obranbenim organizmom, utočištem smalaksalih i razbijenih pomoraca, pouzdanom osnovicom njihova napretka, riznicom njihovih baštinenih i nakupljenih moralnih vrijednota i

¹²⁾ Niko Luković: „Postanak i razvitak trgovačke mornarice u Boki Kotorskoj“, Beograd 1930, str. 10—33. — Prof. G. Gelcich: „Storia documentata della Marinerezza Bocchese“, Dubrovnik 1889, str. 29—34.

¹³⁾ Ljubić 10, 234.

¹⁴⁾ Dabinić: „Kotor pod Mletačkom Republikom“, str. 122, 123 i 128.

¹⁵⁾ P. Butorac: „Marko Martinović“, Ruski Arhiv 50 XXIV—XXV; Niko Luković: „Postanak i razvitak trgovačke mornarice u Boki Kotorskoj“, strana 22, 23, 24 i 33.

nosiocem njihove slave. Ta organizacija bila je Bokeljska mornarica.

Organizacija Mornarice bila je po svom obliku slična organizaciji ostalih zanatlijskih organizacija onog doba, dapače slična i mnogo starijim sličnim organizacijama iz doba rimske i vizantijske imperije¹⁶⁾. Na čelu joj je stao Domaćin ili „kastald“ (Gastaldo). Njemu je bilo povjereno čuvanje Matrikule i blagajne, te je imao da izvršuje zaključke glavne skupštine pod kaznom globe. Bio je biran za godinu dana. Zatim su bila tri „Prokuratora“ (Skrbnika, Punomoćnika) koji su utjerivali članarinu i pobirali ostale prihode te obavljali razne isplate u ime udruženja. Štetu koju bi Bratovština pretrpjela radi njihove krivice morali bi nadoknaditi, te se nijesu smjeli udaljiti od zavičaja prije negoli bi položili račune o svom radu. Svaki član bio je dužan da se primi jednog takvog mjesta pod prijetnjom globe. I oni se birahu svake godine. Dalje su bila dva „Sindika“, koje su se birali svake druge godine. Njihova je dužnost bila da pregledaju račune, ali uvijek u društvu „Gastalda“ i i da obilaze društvena dobra.

Mornarica je imala i svoju crkvu Sv. Nikole, u kojoj su službu Božju vršila četiri kapelana, te im je još bila dužnost da Bratovštinu prate pri crkvenim ophodima. Imali su služiti i jednu sv. misu svako jutro, te prilikom svake mise izreći molitve za spas mornara na putu.

K o svjetovni organ za nadgledanje crkve i propisnog vršenja crkvenog obreda, spominje se u čl. 8 Statuta „Gvardijan“ ili Pazitelj, izabran svake godine takodjer o Spasovu iz spiska upisane braće. Njemu su bili povjereni na čuvanje svećenički ornati i predmeti službe Božje, između kojih je bilo predmeta velike umjetničke vrijednosti. Gvardijan je pazio da se zvoni u propisno doba i u propisanim prilikama.

Vrhovni organ Bratovštine bila je glavna skupština redovito upisanih članova. Glavna skupština održavala se svake godine na Spasovdan u crkvi Sv. Nikole, a objavljivala se zvonjenjem crkvenih zvona. Tada se biraše uprava Bratovštine, dva Kapetana oružane sile, i odredjivahu plate članovima uprave, te se stvarahu razni zaključci za unapredjenje Bratovštine. Zaključci se donošahu većinom glasova prisutnih članova, a glasalo se kuglicama.

Mornarica je imala vrlo znatnih prihoda, osobito pak od svojih nepokretnih dobara, od velikog skladišta svih potrebnih predmeta za pomorstvo koje niko drugi osim nje nije smio da prodaje, i od raznih taksa. Tako na pr. svaki brod koji bi krenuo imao je platiti Bratovštini propisnu taksu od jednog groša za teretnu jedinicu. Isto tako plaćali su vlasnici pojedinih ladja propisanu taksu svaki put kad bi se ladja potegla na suho. Sve te prihode tratile je Bratovština u korist svojih članova, odnosno im je posudjivala novac uz tvrdi залог. Ako pojedini član nije imao u starosti sredstava da se prehrani, Bratovština ga je pristojno uzdržavala sve

¹⁶⁾ Dabinović: „Kotor pod Mletačkom Republikom“, str. 128.

do smrti. Tako je pomagala i bolesne članove i plaćala troškove oko pogreba svojih siromašnih drugova, te se nakon njihove smrti starala za njihove udovice i siročad, davajući muškarcima častan zanat, a djevojčkama miraz pri udaji. Ona se dapače starala i za tuđince koji su bili bolesni ili ih je snašla kakva nesreća, a ako je koji od njih umro bez sredstava, bio je sahranjen na njezine troškove. Ona je vodila brigu da prenese u otadžbinu svog člana koji je umro na moru ili u tuđini, daleko od svog zavičaja. Ona je od prastarih vremena odvajala i jedan dio svojih prihoda u svrhu oslobodjenja robova.

Prigodom tripundanskih svečanosti Mornarica daje i danas javnu gozbu svim siromasima Kotora, posjećuje bolesnike u gradu, noseći im u naročitoj procesiji „Slavnu Glavu“ (Glavu sv. Tripuna) na cjelivanje, a posjećuje takodjer i utamničene u državnim tamnicama. Ali osobito važna povlastica Mornarice bijaše pravo pomilovanja, uvedeno od kotorske općine god. 1347. U početku se ova povlastica sastojala u tome da su, na preporuku Mornarice, svi oni koji su bili pobjegli radi zločina, koji se nijesu kažnjavali smrću, imali pravo da se slobodno povrate u grad za tri dana prije i poslije svečanosti sv. Tripuna. Kasnije je moglo biti među imenima onih koje je Mornarica predlagala na pomilovanje čak i takvih koji su bili osuđeni na smrt. Ova je povlastica veoma podigla ugled Mornarice, te je ona vrlo brižljivo čuvala, i kada bi joj koji put bila uskraćena, ne puštaše iz ruku povjerenih joj znakovna vlasti u gradu.

Mornarica je imala i drugih privilegija i raznih polakšica pri saobraćaju u mnogim pristaništima Jadranskog Mora, naročito u Mlecima, gdje je uživala pravo da na obalu „Riva degli Schiavoni“ iskrcava domaće proizvode bez naplate carine. Jedna od najstarijih poznatih privilegija, a svakako i od najznačajnijih, bila je ona što ju je ugarsko-hrvatski kralj god. 1396 dao Bokeljima, priznavajući im pravo pune slobode navigacije, a u slučaju potrebe čak i zaštitu njihovih brodova.

Bokeljska mornarica kao organizovana pomorska odbrana domovine imala je svoju potrebnu upravu, neodvisno od uprave same Bratovštine. Upravu su sačinjavali: Admiral, Major, dva Kapetana, Poručnik, šest Časnika, Adjutant i dva Narednika.

Admiral, kojeg je birala sama Bratovština prema statutima, vršio je u ime države vrhovno zapovjedništvo nad vojskom. On je birao Majora, Poručnika, Adjutanta, šest Časnika i dva Narednika, dok je oba Kapetana birala sama Bratovština. U Mornarici postojala je i čast Vice-admirala, ali se ova vrlo rijetko pokrivala.

Admiral je morao sakupljati pomorce sposobne za borbu, te ih je u mirno doba pozivao na vježbe, a u ratu je odredjivao kamo će krenuti. Neposredno zapovjedništvo nad vojskom on nije vršio, nego je to imao Major, koji je odredjivao službu i vodio vojsku na vježbe. Zato je, pri korporativnim istupima Mornarice,

na čelu iste stupao Major, dok je Admiral zauzimao mjesto u sredini, između barjaka Mornarice. On je imao razne privilegije i prerogative, uživao je imunitet i vodio sve poslove lučke vlasti koja je nadzirala sve trgovačke operacije i sanitarne prilike u zalivu, pregledavala brodove i ispitivala njihovo stanje, naredjujući eventualne opravke, te odredjivala njihovo kretanje.

Uoči proslave sv. Tripuna Admiral je preuzimao svu javnu vlast u Kotoru i u njegovoj okolini. Ta vlast bi trajala tri dana prije i tri dana poslije Tripun-dana. Gradske vlasti za to vrijeme obustavljale su svoje uređivanje, a Admiralu su se predavali žezlo i ključevi grada i gradskih zatvora¹⁷⁾.

Kada je Boka Kotorska došla pod vlast Napoleonovu, francuske vlasti ukinuše sve laičke bratovštine (g. 1811), a Mornarici oduzeše sve stare povlastice i zaplijeniše imetak, što je značilo njezinu potpunu propast. Dolaskom Boke pod Austriju, g. 1814, bila je Mornarica obnovljena, ali samo za kratko vrijeme, jer je g. 1817 bila opet ukinuta. Zauzimanjem dalmatinskog namjesnika grofa Lilienberga, više austrijske vlasti su dozvolile da se nanovo uspostavi, dok je nijesu godine 1849 opet ukinule. Tek nakon Solferina i nastojanjem kotorskog biskupa Marka Kalodjere i bokeljskog rodoljuba kapetana Pava Kamenarovića, bi g. 1859 opet uspostavljena, ali ne više kao što je nekad bila, već samo kao „tijelo“ (korporacija) koje okuplja Bokelje kojima leži na srcu da sačuvaju tradiciju svojih predaka, te se u narodnoj nošnji i pod oružjem okupljaju svake godine za Svečeva praznika i, prema izmijenjenim okolnostima, pružaju sliku nekadašnjeg slavlja¹⁸⁾.

„Bokeljska mornarica“ kao pomorska sila stajala je uvijek na braniku vjere i otadžbine, učestvujući već u dalekoj još nerasvjetljenoj prošlosti Srednjeg vijeka, pa sve do početka XIX vijeka, u bezbroju bitaka i krvavih slavnih okršaja. Prožeta dubokim osjećajima nepokolebive vjere i žarke domovinske ljubavi i vodjena na svakom koraku i u svakoj prigodi svojim slavnim geslom „Fides et honor“, istakla se pred cijelim kršćanskim svijetom u junaštvu i u viteštvu. I tako se ona penjala „per aspera ad astra“, te ovjenčana rijetkom slavom sticala priznanje za priznanjem, povlasticu za povlasticom. To što su se bokeljski pomorci borili i ginuli i pod tuđim vladavinama, i što su se naročito tako proslavili za vladanja Mletačke Republike pa čak i u njezinoj službi, ima se pripisati u prvom redu okolnosti što se oni ne moguše održati u vječnoj borbi sa neprijateljima sami i bez tuđe zaštite, a naročito okolnosti što su oni uočili u republici sv. Marka branik vjere, civilizacije i domaje protiv prijeteće turske najezde. Tuđin-

¹⁷⁾ Petar D. Šerović: „Sv. Tripun u Kotoru i Bokeljska mornarica“, str. 9, 10 i 11; Prof. G. Gelcich: „Storia documentata della Marinerezza Bocchesse“, str. 16, 22, 23 i 24.

¹⁸⁾ Petar Šerović: idem, str. 11 i 12; Ivo Stjepčević: „Kotor i Boka Kotorska“, str. 67.

ska naježda Venecije nije im ni uništila ni oslabila narodni osjećaj. „Bokeljska mornarica“, ploveći po svim morima svijeta i donoseći doma slavu bogatstva i prosvjete, stvarala je oko sebe opće blagostanje, napredak i visoku civilizaciju. I dok se ona isticala svojom hrabrošću i viteštvom u krvavim i slavnim borbama za vjeru i otadžbinu, dok je svojom smjelošću i pomorskim znanjem i vještinom otvarala trgovini i kršćanskoj civilizaciji nove puteve i nova tržišta, i dok je u dnevnom teškom radu i u neprestanoj ljutoj borbi sa elementima oceana pronalazila sebi izvor dobitka i blagostanja, dotle je njezina Bratovština kod kuće, svakodnevnim kulturnim i socijalnim radom, visoko izdigla ovaj kraj iznad razine mnogih kulturnih krajeva svijeta. Pomagati svoje siromašne članove i iznemogle starce, liječiti bolesnike, pokapati mrtve, brinuti se za siročad, posjećivati utamničene, pomilovati pokajnike i otkupljivati robove — to je bio rad ove slavne Bratovštine, a to je ujedno i odraz njezinog visokog morala, kulture i dubokih osjećaja sveljdske solidarnosti.

Današnja „Bokeljska mornarica“ nije drugo nego posljednji ostatak nekadanje slavne Mornarice i posljednji odbijesak iščezlog nekadašnjeg sjaja i bogatstva Kotora i Boke Kotorske. Ali ona jeste i ostaće svetinjom svakog Bokelja, jer je najdostojniji nosilac svih njegovih najsjetljivijih i najljepših tradicija, istinske slave i duševne veličine njegovih praotaca, amanet djedova, te živa i nikad prekinuta veza sadašnjice sa velikom mrtvom prošlošću. Bokeljska mornarica živi, i to ne samo svojim neprekinutim kontinuitetom života koji neprestano teče, na osnovu njezinih starodrevnih statuta, svojim tradicionalnim običajima, svečanostima i obnavljanjem uspomena, nego ona živi i živjeće vjekovima snagom svojih velikih moralnih vrijednota, koje ona u svom Plemenitom tijelu sadrži i krije, i koje prenosi iz naraštaja u naraštaj svojim nikad neoskvrnjenim geslom „Fides et honor“.

Glavna literatura o „Bokeljskoj mornarici“

Prof. G. Gelcich: *Storia documentata della Marinerezza bocchese* (Ragusa 1889); *Memorie storiche sulle Bocche di Cattaro* (Zara 1878). — Kerubin Šegvić: *Bokeljska mornarica* [prikaz] (Hrvatsko kolo, Zagreb 1909). — Prof. Gr. Zarbarini: *La festa di San. Trifone* (Spalato Zannoni 1888). — J. Parall: *Bokeljska mornarica i Tripunđan*, s prilogom „Život i muka Sv. Tripuna“ (Kotor 1899). — Gj. Stratimirović: *O prošlosti i neimarstvu Boke Kotorske* (Spomenik Srp. kralj. akademije XXVIII, Beograd 1895). — Ivan Petković: *Bokeljska mornarica* (kalendar „Boka“ za g. 1912, Kotor). — Francesco conte Viscovich: *Storia di Perasto* (Trieste 1898). —

Pavao Butorac: Zmajevići (Zagreb 1928); Studije o Marku Martinoviću i Matiji Zmajeviću u Ruskom Arhivu (sv. XXIV—XXV, XXV—XXVI); Gospa od Škrpjela (Sarajevo 1928); Boka Kotorska od najstarijih vremena do Nemanjića (Split 1927); Naša pomorska prošlost i naše pomorske tradicije (Zagreb, Hrv. straža, 6 IX 1929). — S. Vulović: Gospa od Škrpjela (Zadar 1887). — Vicko M. Tripović: Crte o Boki Kotorskoj (Ercegnovi 1922). — Petar D. Šerović: Sv. Tripun u Kotoru i Bokeljska mornarica (31 knjiga Društva sv. Save, Beograd 1923); O pomorstvu Boke Kotorske (32 knjiga Društva sv. Save, Beograd 1924). — Niko Luković: Postanak i razvitak trgovačke mornarice u Boki Kotorskoj (Beograd 1930). — A. S. Dabinović: Postanak i razvitak Bokeljske mornarice I (Naši gradovi na moru: Kotor i Boka Kotorska, „Nova Evropa“, Zagreb 1934). — Ivo Stjepčević: Postanak i razvitak Bokeljske mornarice II (Naši gradovi na moru: Kotor i Boka Kotorska „Nova Evropa“, Zagreb 1934). — A. S. Dabinović: Kotor pod Mletačkom republikom (Zagreb 1934).

STATUT

PLEMENITOG TIJELA BOKELJSKE MORNARICE

POGLAVLJE I

Sjedište, zadatak, okupljanje, nošnja, obilježja i zastave

§ 1

Plemenitom tijelu bokeljske mornarice sjedište je u Kotoru.

§ 2

Zadatak je Bokeljske mornarice:

- a) da održavajući neprekidno svoj vlastiti kontinuitet očuva vjeru otaca i učvrsti u srcima Bokelja živu uspomenu na slavu prošlosti Mornarice, na velika i sjajna djela pradjedova, i da slaveći njihove vrline: viteštvo, junaštvo, čovječnost i domovinsku ljubav prenosi ih iz generacije u generaciju pod drevnim geslom Mornarice „Fides et honor“ („Vjera i čast“);
- b) da čuvajući svoje najsvjetlije tradicije neizostavno svake godine obnovi starodrevne običaje i svečanosti prilikom proslave pokrovitelja grada i Mornarice, Mučenika sv. Tripuna, okupljajući tom prigodom svoje članove u tradicionalnoj nošnji i pod oružjem, i da vrši sve običaje, dužnosti i funkcije koje su tradicionalno vezane sa obredima crkve sv. Tripuna;
- c) da prikuplja historijsku gradju o svojoj prošlosti, o slavnim djelima i podvizima Bokelja uopće, a Mornarice napose, i o svemu što je u vezi sa pomorstvom Boke Kotorske, sakupljajući i obnavljajući istovremeno staru nošnju i oružje, te izgrađujući biblioteku i muzej Bokeljske mornarice;
- d) da obnovi prastaru i visoko razvijenu svijest čovječnosti svojih predaka, njihovu dobrotvornost, i to obnavljajući staru Bratovštinu koja će pomagati siromašne članove Mornarice u slučajevima oskudice, bolesti i smrti, njihove udovice i siročad, pa i mornare, tudje pripadnike, u slučaju da ih u Kotoru (bez sredstava) snadje kakva nesreća ili smrt.

§ 3

Bokeljska mornarica okuplja se u narodnoj nošnji, pod oružjem i pod zastavama:

- a) prigodom i za vrijeme trajanja proslave sv. Tripuna Mučenika, pokrovitelja grada i Mornarice;
- b) prigodom dolaska u Kotor Nj. Nj. V. V. Kralja i Kraljice, Nj. Kr. Vis. Prijestolonasljednika, ili ma kojeg drugog člana Vладајуćег Doma;

- c) prigodom svečanog dočeka u Kotoru bilo kojeg drugog poglavara stranih država ili njihovih prijestolonasljednika;
- d) u drugim osobito važnim prigodama, kada o tome donose odluku Glavna skupština većinom od $\frac{2}{3}$ glasova u tajnom glasanju. U iznimnim slučajevima kada se, zbog kratkoće vremena ili bilo kojeg drugog uzroka, ne bi mogla da sazove Vanredna glavna skupština, odluku o okupljanju Mornarice pod oružjem mogu da donesu na zajedničkoj sjednici Admiralat, Uprava Bratovštine i Sud sedmorice. O takvom okupljanju Mornarice pod oružjem, Admiralat mora da podnese izvještaj narednoj Glavnoj skupštini, i da od iste naknadno zatraži odobrenje za ovaj postupak;
- e) prigodom smrti Admirala, sudjelujući pod oružjem i zastavom na njegovom sprovodu.

Pojedina odjeljenja ili delegacije Mornarice mogu sudjelovati na osnovu zaključka Glavne skupštine, stvorenog većinom kao pod d), i na drugim crkvenim svečanostima pojedinih bokeljskih mjesta, ili u drugim prigodama, ali samo pod oružjem a bez zastava; osim u Perastu, gdje Mornarica može sudjelovati u punom broju i sa zastavama, a s obzirom na stečena historijska prava Peraštana.

§ 4

Nošnju, oružje i obilježja Bokeljske mornarice mogu nositi samo članovi Bokeljske mornarice, i to isključivo u slučajevima predviđenim u § 3 i dozvolom Uprave, u doista iznimnim zgodbama, ali samo pojedinačno.

Nošnja, oružje i obilježja sastojaće se:

a) *Admirala:*

- 1) od krznenog kalpaka sa bijelom perjanicom (ponponom) pričvršćenom na prednjoj strani jugoslovenskom rozetom. Ispod rozete su dva prepletena zlatna gajtana, jedan deblji i drugi tanji, koji su pričvršćeni zlatnim kitama po strani rozete;
- 2) od bijele tvrde košulje obrubljene na prsima čipkom, sa bijelim ovratnikom i sa crnom uskom mašnom;
- 3) od širokih crnih svilenih gaća obrubljenih na potkoljenicama zlatnim gajtanom;
- 4) od svilena pasa i ječermice iz svilenog baršuna sa zlatnim kitama;
- 5) od crne dolame od svite sa zlatnim širitom oko vrata i sa dvije zlatne kite otraga. Na obim rukama obilježja admiralske časti i to: jedna 2 cm vodoravno prišivena široka zlatna vrpca, po vrh nje druga mala, tanja, a nad njom i s ovom — u okomitom smjeru — spojen zlatni poluluk iste širine;
- 6) od visokih lakovanih čizama, sa zlatnim kitama sprijeda;
- 7) od sablje sa zlatnom kublom;
- 8) od admiralskog štapa.

b) *Podadmirala:*

Sve kao kod Admirala, samo na obim rukavima dolame obi-

lježja podadmiralske časti, koja se sastoje od jedne 2 cm vodoravno prišivene široke zlatne vrpce sa polulukom kao kod Admirala.

c) Majora:

- 1) od krznenog kalpaka kao kod Admirala, samo što je perjanica crna, a gajtani ispod rozete nešto tanji;
- 2) od košulje, gaća, pasa i ječermice kao kod Admirala i od dolame jednake kao kod Admirala, samo što zlatni širit oko vrata ne smije biti širi od 1 cm.

Obilježja Majora moraju biti samo na jednom, i to na lijevom rukavu, a to su: vodoravno od rukava prišivena zlatna vrpca 1 cm široka, a druga iznad ove $\frac{1}{2}$ cm široka, sa polulukom iste širine.

- 3) Major ne nosi čizme nego visoke crne bječve do koljena i crne lakovane otvorene niske cipele sa uzlom od 2 cm iz široke crne vrpce;
- 4) oružje mu je sablja sa zlatnom kublom.

d) Prvog kapetana:

- 1) od krznenog kalpaka, kao kod Majora, samo što je perjanica nešto manja i što je ispod rozete jedan zlatni gajtan a ne dva;
- 2) od košulje, gaća, pasa, ječermice i dolame kao kod Majora, samo bez zlatnog širita oko vrata. Obilježja Prvog kapetana su na lijevom rukavu i sastoje se od $\frac{1}{2}$ cm tanke zlatne vrpce vodoravno prišivene oko rukava, sa četiri poluluka iste širine. Cipele i sablja kao kod Majora.

e) Drugog kapetana:

Sve kao kod Prvog kapetana, samo što su mu obilježja na rukavu lijeve ruke, mjesto četiri tri poluluka.

f) Natporučnika:

Sve kao kod Prvog kapetana samo što Natporučnik ima na rukavu lijeve ruke dva poluluka.

g) Prvog poručnika:

Sve kao kod Natporučnika, samo što on ima na rukavu lijeve ruke jedan poluluk.

h) Poručnika:

Sve kao kod Prvog poručnika, samo što nad vodoravnom vrpcom nema nikakvog poluluka.

i) Narednika:

Sve kao kod Poručnika, samo što na kalpaku nema perjanice, što su gajtan i kite kojima je isti pričvršćen pri kalpaku srebrne, i isto je širit na rukavu od srebra, a ne od zlata.

j) Pobočnika:

Sve kao kod Prvog kapetana osim obilježja na rukavu. Njegovo je jedino obilježje zlatni gajtan preko ramena i prsi, sa višecim ključevima grada Kotora i gradskih zatvora na kraju.

k) Barjaktara:

Barjaktari su odjeveni kao i mornari, samo bez česa i čemera. Barjaktari nose uz bok mačeve, a puške ne nose. Barjaktari nose bijele rukavice.

l) Kopljanika:

Sve kao kod mornara samo bez pušaka.

m) Kolovodje:

Kolovodja, kad ne vodi kolo, odjeven je kao i mornari. Kad kolo vodi, ostavlja pušku, čese i čemer, te oblači dolamu narednika i bijele rukavice.

n) Mornara:

- 1) Od crne svilene mornarske kape sa tepelukom i cvijetom;
- 2) od košulje, na prsima obrubljene čipkom. Ovratnik bijeli a mašna uska i crna. Ječerma od svilena baršuna sa zlatnim kitama. Koret od lanene svile, obrubljen zlatnim gajtanom, i na rukavima ponešto podvrnut. Gaće kao kod časnika. Bječve crne do koljena, a cipele niske i otvorene sa uzlom od široke crne vrpce. Päs od svile ili od satena, plave ili crvene boje; čemer od baršuna zlatom vezen; o pojasu tobolac, takodjer od svile ili od baršuna, vezen zlatom;
- 3) za pasom male puške, nož ili vrbija, te oko pasa otraga vise na desno dvije čese veće, a do njih jedna manja, na desni bok sprijeda. Čese su zlatne, srebrne, pozlaćene ili od metala;
- 4) puške: džeferdari ili šaralije; na puškama zelena vrpca.

o) Malog admirala:

Sve kao kod mornara, samo bez pušaka.

Da se zaštite od studeni i nevremena, mornari nose struke, a časnici struke ili crne kabanice.

§ 5

Zastave Bokeljske mornarice jesu:

- a) Državna zastava (plavo, bijelo, crveno), koju čuva državna politička vlast;
- b) gradska zastava (bijeli stijeg sa likom sv. Tripuna), koju čuva gradska općinska vlast.

§ 6

Kad se Mornarica okuplja pod oružjem u svrhu javnog istupa, tada Tijelo prima svoje zastave od državne i gradske vlasti uz uobičajeni, u § 9 propisani, ceremonijal.

Pomenuta državna i gradska vlast predaće Mornarici zastave, osim u danima proslave sv. Tripuna, samo u slučajevima kad o tome budu obaviještene od Admiralata Bokeljske mornarice pismenim putem.

POGLAVLJE II

Dužnosti i funkcije Mornarice prigodom proslave svog pokrovitelja sv. Tripuna

§ 7

Svečanosti prigodom proslave sv. Tripuna počinju dne 27. januara svake godine sa „Pohvalama“ Malog admirala.

§ 8

Admiral Bokeljske mornarice pozivlje pravovremenim pozivom sve časnike Mornarice, da prisustvuju „Pohvalama“ u nošnji i sa oružjem. Časnici moraju biti poredani za počasnom klupom, na tradicionalnom mjestu, nasred trga Sv. Tripuna. Isto tako Admiral pozivlje crkvene, vojničke i civilne vlasti, načelnika grada, načelnike bokokotorskih općina, biskupa, načelnika sreza i komandanta Mjesta posebnim pozivom da izvole osobno prisustvovati „Pohvalama“.

„Pohvale“ izriče Mali admiral, dječak star od 8 do 12 godina, odjeven u nošnji Bokeljske mornarice bez puške, i to sa terase katedrale sv. Tripuna, dne 27. januara svake godine, tačno u 12 sati, u podne, kad sa zvonika stolne crkve otkuca 12 sati. Pohvale glase:

„Godišnje ponovljenje svečanosti koju smo spravni da svetkujemo, dok oživljuje u nama najmilije bogoljubne uspomene, potseća nas na sjajna djela naših praotaca koji pod okriljem Čudotvorca čije svete Moći Kotor poštuje, postadoše zaslužni za vjeru i za domovinu, a nama njihovim srećnim potomcima ostaviše slavno nasljedstvo.

Dakle, građani, nek se i ove godine proslavi predajnim sjajem i uobičajenim obredima ova nama tako mila svečanost, a neka nam svima bude potstrek isti onaj Svetac radi kojeg se ona i svetkuje.

Neka se tim najprije iskaže slava Bogu Velikome, te poklon i štovanje slavnoj Djevici Mariji i poglavitom mučeniku Isusovu Sv. Tripunu.

Ej dopusti, Veliki Bože, nek se za toliki niz stoljeća, koliko je do sada minulo trenutaka, razvija svake godine proslavljeni ovaj stijeg, a uvijek u slozi, sreći i ljubavi.

Slava! Slava! Slava!“

Pri kraju „Pohvala“, a upravo kod posljednjeg dijela, diže se stijeg sv. Tripuna uz zvonjavu zvona i pucnjavu mužara.

Pošto Mali Admiral izreče „Pohvale“, prilazi mu Adjutant, prati ga do trijema stolne crkve, gdje se zaustavljaju, a muzika svira himnu.

Poslije himne Admiral prilazi Malom admiralu, čestita mu na na izrečenim pohvalama i poljubi ga. Zatim obojica idu uzvanicama i pozovu ih na čašćenje u prostorije Bokeljske mornarice.

U prostorijama Admiral, pozdravivši prisutne, drži zdravicu u čast Nj. Vel. Kralja i Mornarice. Potom čita pozdravni brzojav

Nj. Vel. Kralju, pri čemu muzika ponovno svira himnu.
Iza toga uzvanici se časte, i tim je svečanost završena.

§ 9

Sama proslava blagdana sv. Tripuna počinje dne 2 veljače. U rano jutro okupljaju se časnici i mornari iz Kotora, te u 9 sati polaze na obalu da dočekaju mornare i časnike iz vanjskih općina i iz odlomaka Općine kotorske koji stižu i ulaze u grad u 9 sati.

U 10 sati Plemenito tijelo polazi najprije do Sreskog načelstva pa onda do Općine da prihvati svoje zastave.

Plemenito tijelo svrstava se pred Sreskim načelstvom, odnosno pred Općinom, u dva reda, jedan prema drugome sučelice i znatno između sebe udaljena.

Admiral, Mali admiral i Adjutant kod samog dolaska Tijela na trg, zauzimaju mjesto na čelu Tijela, dok se istovremeno Tijelo svrstava u dva reda. Kad su svi zauzeli svoja mjesta, upućuje se Adjutant prema Barjaktaru, pozdravi ga i pozove da mu se pridruži u svrhu preuzimanja zastava. Barjaktar se tom pozivu odmah odazove, i upućuje se skupa sa Adjutantom Admiralu koji ih dočeka, pa sa Malim admiralom, Adjutantom i Barjaktarom ulazi u zgradu sreske, odnosno općinske, vlasti da od nje preuzme zastavu. Admiral pozdravi sa nekoliko riječi Sreskog načelnika, odnosno Načelnika grada (Pretsjednika općine), i zamoli ga po tradicionalnom običaju da preda Mornarici njezinu slavnu zastavu. Sreski načelnik, odnosno Načelnik grada, odgovori sa nekoliko prigođnih riječi, pozdravljajući slavnu i starodrevnu Mornaricu u licu njezinog Admirala i predaje Admiralu zastavu koju on opet predaje Barjaktaru. Gradski načelnik u svom odgovoru daje takodjer izraza općeg veselja i radosti grada u ovim velikim i svečanim danima, i predaje Admiralu mornarice štap i ključeve grada i gradskih tamnica, kao znak njegove vrhovne vlasti nad gradom za vrijeme trajanja svih svečanosti prigodom proslave zaštitnika grada i mornarice Mučenika sv. Tripuna.

Kad je Barjaktar preuzeo zastavu, vraćaju se svi na isto mjesto sa kojega su pošli. Čim se pred Mornaricu pojavi zastava, Major zapovijeda paljbu na počast zastavi. Ako je glazba prisutna, nakon izvršene paljbe u počast zastave, zasniva državnu himnu. Nakon toga Adjutant prati Barjaktara sa zastavom do njegovog redovnog mjesta, pozdravlja Barjaktara i zastavu i vraća se Admiralu da njega i Malog admirala prihvati i otprati do sredine ustrojene Mornarice. Na to se oni okrenu prema Načelstvu, odnosno Općini, da pozdrave pretstavnika državne, odnosno gradske, vlasti koji se u tom času pojavljuje na balkonu zgrade.

Istovremeno Major zapovijeda Tijelu da mu oda počast, i nakon toga povede Mornaricu natrag na Trg sv. Tripuna, gdje je razvrsta sučelice katedrali. Tu Plemenito tijelo ponovno odaje čast svojim zastavama i crkvi sv. Tripuna, paleći iz svojih pušaka tri puta u njihovu počast.

U 12 sati Mornarica pod oružjem i pod zastavama kreće put crkve sv. Marije (Koledjate), gdje prisustvuje sv. misi koju čita jedan od kapelana Bokeljske mornarice. Nakon sv. mise obilazi gradom.

U 15 sati svećenstvo i jedno odjeljenje Mornarice prenose sv. Moći iz moćnika stolne crkve i iz crkve sv. Josipa — koje Mornarica pozdravlja tri puta paljbom, pred crkvom sv. Tripuna i pred crkvom sv. Josipa — u crkvu sv. Tripuna i postavljaju ih uz glavni oltar. Od toga časa pa sve dok se svete Moći ne prenese, dne 3 veljače po podne, opet natrag u moćnik stolne crkve, odnosno u crkvu sv. Josipa, mornari vrše stražu kod sv. Moći za vrijeme trajanja svih crkvenih obreda.

Nešto prije 16 sati svrstava se Mornarica pred crkvu sv. Tripuna i čeka na dolazak diecezanskog Biskupa da nakon njegova blagoslova jedno odjeljenje Mornarice zaigra svoje tradicionalno kolo. Biskup stiže na Trg sv. Tripuna u 16 sati, praćen od Admirala i odaslanstva Mornarice, a uz počasti postrojenog Tijela. Biskup blagoslivlje Mornaricu i zauzima svoje počasno mjesto ispod trijema crkve sv. Tripuna, okružen Admiralom, gradskim Načelnikom i Načelnikom sreza, koji su bili prihvaćeni i dopraćeni od jednog časnika Mornarice, nadalje svećenstvom i svim uzvanicima Mornarice i predstavnicima civilnih i vojnih vlasti.

Kolo igraju po starodrevnom običaju i tradicionalnim figurama od 16 do 24 mornara pod vodstvom Kolovodje ili njegovog zamjenika.

U 18 sati je svečana večernja uz kadjenje sv. Moći. Za to vrijeme Mornarica vrši stražu kod oltara.

U 20 sati Mornarica obilazi gradom.

Dne 3 februara

U 9 sati mornari iz Kotora izlaze iz grada pod komandom Drugog kapetana da prihvate svoje drugove iz vanjskih općina, pa se skupa vraćaju u grad.

U 9 30 sati dolaze pred stolnu crkvu uzvanici Bokeljske mornarice, eventualno čete Kr. mornarice i pješadije, te Načelnik grada i Načelnik sreza prihvaćeni i dopraćeni od jednog časnika. Plemenito tijelo svrstava se u red pred stolnom crkvom i čeka dolazak Biskupa, koji stiže uz počast postrojenog Tijela, u 10 s., praćen od Admirala i od svećenstva iz cijele Boke. Mornarica nakon primljenog blagoslova, ponavlja svoje kolo, uz sve običaje kao i na dan 2 februara.

U 10.30 sati pontifikalna misa kojoj Mornarica prisustvuje poredana pred crkvom sv. Tripuna, a pod komandom Majora. Admiral prisustvuje sv. misi u crkvi, zauzimajući svoje tradicionalno počasno mjesto. Mornarica puca tri puta, i to za vrijeme čitanja Evanjelja, pri „Sanctus-u“ i pri pričesti.

U 12 sati velika procesija po gradu u kojoj sudjeluje Mor-

narica korporativno pod komandom Majora, vršeći pored toga i počasnu stražu oko „neba“ kojom komanduje I kapetan.

Između zastava skupljaju se eventualni predstavnici Vojske i Kr. mornarice.

Iza „neba“ stupa Načelnik grada.

Poslije procesije Mornarica obilazi gradom.

Nakon dovršenih pomenutih crkvenih obreda i nakon obilaznja gradom, Mornarica priredjuje siromasima i prosjacima grada i okolice svečani objed, kome pretsjeda Domaćin Bratovštine, a pri kojemu sami mornari dvore svoje goste.

U 16 sati vraćanje sv. Moći u moćnik stolne crkve i u moćnik crkve sv. Josipa uz sudjelovanje jednog odjeljenja Mornarice.

U 18 sati koncert glazbe i bacanje vatrometa. Pri posljednjem vatrometu sa likom sv. Tripuna, Mornarica, svrstana pred crkvom, daje počast svom Pokrovitelju i Zaštitniku sv. Tripunu uz himnu sv. Tripuna.

U prvu nedjelju po Tripunjdanu

U 10 sati odio Mornarice u procesiji prati „Slavnu Glavu“ sv. Tripuna, posjećujući bolesnike i utamničene. U 12 sati Mornarica prisustvuje u stolnoj crkvi sv. Tripuna sv. misi, koja se čita za zdravlje Njegovog Veličanstva Kralja i cijelog Kraljevskog Doma.

U 13 sati zajednički objed Mornarice kojemu pretsjeda Admiral. Na objedu Admiral izriče zdravicu u čast, slavu i zdravlje Njegovog Veličanstva Kralja i za sreću Otadžbine. Drugu zdravicu izriče Malom admiralu kao predstavniku novog pokoljenja.

U 15 sati igra se javna tradicionalna „Tombola“ na Trgu sv. Tripuna u korist siromaha.

U 16.30 s. Mornarica vraća zastavu Načelniku sreza, a Načelniku grada (Pretsjedniku općine), pored zastave, gradski štap i ključeve grada i gradskih zatvora, i to uz isti ceremonijal kojim ih je i preuzela. Nakon toga Mornarica, postrojena pred crkvom sv. Tripuna, tri puta puca iz pušaka u njihovu počast. Poslije svršene paljbe u počast vraćenim zastavama, a prije nego što zaključi svoje tradicionalne svečanosti prigodom proslave sv. Tripuna, Mornarica se upućuje korporativno i bez pušaka u biskupsku palaču da pozdravi diocezanskog Biskupa i da prije razlaza svojih mornara primi od njega pastirski blagoslov.

U 18 sati koncerat i vatrometi. Pri posljednjem vatrometu sa likom sv. Tripuna, Mornarica poredana pred crkvom, a pred Mornaricom Admiral, odaje počast svom Pokrovitelju i Zaštitniku, uz himnu sv. Tripuna. Nakon toga Mornarica obilazi gradom i do obale ispraća mornare iz vanjskih općina. Ovim se zaključuju svečanosti i učešće Mornarice prigodom proslave sv. Tripuna.

Kad bi Crkva iz ma kojih razloga prenijela proslavu Mučenika sv. Tripuna, Pokrovitelja grada i Bokeljske mornarice, u koje drugo godišnje doba, tad se automatski prenose u to isto doba i sve dužnosti i funkcije Mornarice, vezane sa proslavom sv. Tripuna.

POGLAVLJE III

Počasne službe, Postrojenja, Zapovjednici i Komanda Bokeljske mornarice

§ 10

Počasne su službe Bokeljske mornarice:

- 1) straže oltara,
- 2) straže u pretsoblju,
- 3) straže oružja,
- 4) sudjelovanje u procesijama,
- 5) dočeci i pratnje,
- 6) obilaženja gradom,
- 7) bakljade,
- 8) počasne paljbe.

§ 11

Stražu oltara vrši Bokeljska mornarica u crkvi sv. Tripuna dne 2 i 3 februara za vrijeme crkvenih obreda, kada su izložene sv. Moći.

§ 12

Stražu u pretsoblju vrši Mornarica pred stanom Nj. Veličanstva Kralja ili člana Kraljevskog Doma za vrijeme Njihova boravka u Kotoru.

§ 13

Stražu oružja vrši Mornarica za trajanja svečanosti prigodom proslave sv. Tripuna ili kojom drugom prigodom kada je Mornarica na okupu u nošnji i pod oružjem.

§ 14

Bokeljska mornarica sudjeluje crkvenim ophodima korporativno, sa odjeljenjima ili delegacijama, prema propisima ovog Statuta.

§ 15

Mornarica sudjeluje pri svečanim dočecima Nj. Nj. V. V. Kralja i Kraljice, Nj. Kr. Vis. Prijestolonasljednika ili ma kojeg drugog člana Kraljevskog Doma. Ona sudjeluje svečanim dočecima i stranih državnih poglavara, odnosno njihovih prijestolonasljednika, ako službeno posjećuju našu zemlju.

Mornarica dočekuje također na mostu i prati do obale časnike i mornare Bokeljske mornarice iz okolice, odnosno iz vanjskih općina Boke Kotorske, kada se Bokeljska mornarica okuplja pod oružjem. Osim toga, Mornarica prati svog Admirała u slučaju smrti na njegovom posljednjem putu.

§ 16

Dne 2 i 3 februara, odnosno prve nedjelje po Tripundanu, Mornarica obilazi gradom na počast i pozdrav gradu s kojim je ona srasla. Pri obilaženju grada Admiral ne učestvuje. Njegovo mjesto u stroju zauzima Major.

§ 17

Admiral je vlastan da odredi bakljadu u svrhu uveličavanja svečanosti kod kojih Mornarica učestvuje. Trošak za bakljadu tre-

ba da bude predviđen u budžetu ili odobren od uprave Bratovštine, a na teret stavke za nepredviđene troškove administrativnog budžeta, ili pokriven dobrovoljnim prilozima.

§ 18

Počasne paljbe vrše se kad se primaju i kad se vraćaju zastave, kad se prenose sv. Moći, preko sv. misâ na kojima prisustvuje Tijelo u nošnji i pod oružjem, poslije procesije dne 3 februara, kad se dižu zastave sv. Tripuna na trijemu katedrale i kada to propisuje nutarnji red Mornarice.

§ 19

Postrojenja Bokeljske mornarice su slijedeća :

- 1) U jedan ili dva reda, kad je Mornarica u redove svrstana na dočecima ili pred crkvama ili na trgu sv. Tripuna ili na ma kojem drugom mjestu, ali uvijek sučelice crkvi, Sreskom načelstvu itd.;
- 2) U dva reda jedan naspram drugome, sučelice i podaleko jedan od drugoga, pred Sreskim načelstvom i pred Općinom, kada Mornarica preuzima odnosno vraća zastave, a kada konfiguracija trga to dozvoljava;
- 3) U dva reda kada je Mornarica pri pohodu, bilo pri procesijama, bilo pri obilaženju gradom, bilo u drugim slučajevima.

Tijelo se svrstava u jedan odnosno dva reda na slijedeći način:

Centrum sačinjavaju Admiral, Mali admiral i Adjutant. Na desnoj strani Admirała stoji I kapetan, a do njega Barjaktar sa državnom zastavom. Uz Barjaktara o desnu Kopljanik, a uz Kopljanika Narednik. Na lijevoj strani Adjutanta Drugi kapetan, do njega Barjaktar sa gradskom zastavom, a uz Barjaktara Kopljanik, do Kopljanika Narednik. S jedne i s druge strane nižu se Mornari u jednom ili dva reda, a otprilike u jednakom broju na svakoj strani. Na kraju desnog krila Natporučnik, a na kraju lijevog krila Prvi poručnik. Iza ovako postrojene Mornarice zauzimaju svoja mjesta Poručnici.

Postrojenje Tijela kad je na pohodu jeste slijedeće :

Na čelu Tijela stupa Major. Iza njega Natporučnik, a iza Natporučnika dva časnika koji stoje na čelu svoje kolone. Iza njih stupaju Mornari desnog krila u dva reda (dvije kolone). Tad dolaze Kopljanici i Barjaktari. Iza Barjaktara stupaju Admiral, Mali admiral i Adjutant, a njima uz bok ali izvan kolona, stupaju Narednici. Iza Admirała i njegovog Pobočnika stupaju Prvi i Drugi kapetan, a iza kapetana lijevo krilo Mornara, a na kraju Poručnici. Posljednji stupa Prvi poručnik.

§ 20

U slučaju da Admiral ne bude prisutan u času vršenja ma koje funkcije Mornarice, tad ga zamjenjuje Major, koji zauzima Admirałovo mjesto u centru. Komandu preuzima Prvi kapetan, a njegovo mjesto zauzima Drugi kapetan. Mjesto Drugog ka-

petana zauzima Natporučnik, a mjesto Natporučnika zauzima Prvi poručnik koga opet zamjenjuje jedan od Poručnika.

§ 21

Zapovjednici Tijela

Kad je Tijelo na okupu pod oružjem i kad je Admiral prisutan, redovno zapovijeda Tijelom Major. Naročito to važi za dan 3 februara za trajanja svečane pontifikalne mise u crkvi sv. Tripuna i za vrijeme procesije u podne.

U slučajevima da Major zastupa odsutnoga Admirala, tad Majora u zapovijedi zastupa Prvi kapetan.

Prvi kapetan vodi Tijelo kad ono obilazi gradom. Osim toga zapovijeda Tijelom 2 februara poslije podne, osim u procesiji kojom se prenose sv. Moći, kad zapovijeda Natporučnik.

Ako Prvi kapetan zamjenjuje Majora, budući da ovaj zastupa Admirala, tad Prvog kapetana zamjenjuje Drugi kapetan.

Drugi kapetan redovno zapovijeda Tijelom dne 3 februara ujutro, kada Tijelo ide u susret časnicima i mornarima iz okolice i iz vanjskih općina. On zapovijeda odjeljenjem Mornarice na procesiji u prvoj nedjelji po Tripunjdanu, kad se posjećuju sa „Slavnom Glavom“ bolesnici i utamničeni.

Kad Drugi kapetan zamjenjuje u službi Prvog kapetana, tad službu i dužnosti Drugog kapetana preuzima Natporučnik.

Natporučnik zapovijeda odjeljenjem Mornarice koje sudjeluje procesijama kada se prenose sv. Moći iz jedne u drugu crkvu, i to dne 2 i 3 februara poslije podne.

Kad Natporučnik zamjenjuje u službi Drugog kapetana, tad službu i dužnosti Natporučnika preuzima Prvi poručnik.

Prvi poručnik brine se za red i komanduje stražama, i to stražom oltara, stražom u pretsoblju i stražom oružja.

Kad Prvi poručnik zamjenjuje u službi Natporučnika, tad dužnosti Prvog poručnika preuzima jedan od Poručnika koga u tu svrhu odredi Major.

Komande su propisane nutarnjim redom Mornarice, a po starodrevnom običaju glase: Opaz; na rame; prikaž'te; uz nogu; nakrcajte; počinite; ruke na oružje; nategnite; na oko; oganj; obrat desnoj; obrat lijevoj; hod; stanite; kleknite; ustanite; gled desnoj; gled lijevoj; na oružje; sloboda.

POGLAVLJE IV

Članovi, njihova prava i dužnosti

§ 22

Članom Bokeljske mornarice može biti svaki državljaniin Kraljevine Jugoslavije, koji je dobra društvena glasa i ponašanja, a kojeg primi Uprava Bratovštine. Član Mornarice može biti i svaki Bokelj ili koji potječe iz bokeljske obitelji pa i tuđji državljaniin, ako je dobra glasa i ponašanja i ako ga primi uprava Bratovštine.

Članovi su:

- a) Počasni,
- b) Dobročinitelji,
- c) Osnivači,
- d) Redovni,
- e) Pomagači,
- f) Mornari.

§ 23

Članom počasnim postaje onaj koga takovim izabere Glavna skupština, a radi njegovih osobitih zasluga za Bokeljsku mornaricu.

§ 24

Članom dobročiniteljem postaje onaj koji u jedan ili više obroka, a za trajanja iste kalendarske godine, uplati najmanje Din. 1.000.— (hiljadu dinara), ili koji obdari Mornaricu pokretnim ili nepokretnim dobrom od ekvivalentne ili veće vrijednosti, ako taj iznos ne poveća ili ne smanji Glavna skupština.

§ 25

Članom osnivačem postaje onaj koji u jedan ili više obroka, a za trajanja iste kalendarske godine, uplati najmanje Din. 500.— (petstotina) dinara, ako taj iznos ne poveća ili ne smanji Glavna skupština.

§ 26

Članom redovnim postaje onaj, koji redovno svake godine u jedan ili više obroka uplati najmanje Din. 60.— (šezdeset dinara), ako taj iznos ne poveća ili ne smanji Glavna skupština.

§ 27

Članom pomagačem jeste onaj koji redovno svake godine uplaćuje u četiri obroka ukupno Din. 36.— (tridesetšest din.), ako taj iznos ne poveća ili ne smanji Glavna skupština.

§ 28

Članom mornarom jeste onaj koji se redovno svake godine prigodom proslave sv. Tripuna oblači u nošnju Bokeljske mornarice, bilo kao časnik bilo kao mornar, a izvanredno kad god se Plemenito tijelo okuplja pod oružje i pod zastavu, i koji uplaćuje godišnje u četiri ili više mjesečnih obroka ukupno Din. 36.— (tridesetšest din.), ako taj iznos ne poveća ili ne smanji Glavna skupština.

§ 29

Član mornar može biti od dužnosti aktivnog učešća, prigodom javnih istupa Mornarice u nošnji i pod oružjem, oslobođen, ako ga te dužnosti privremeno ili trajno rješi Admiralat, i to samo zbog bolesti, starosti ili druge ozbiljne zapreke. Za slučaj da član mornar za tri godine ne uzme aktivnog učešća prigodom proslave sv. Tripuna u nošnji i pod oružjem, a nije od te dužnosti od Admiralata oslobođen, prestaje da bude članom mornarom, i gubi

sve povlastice s tim skopčane, te biva automatski brisan iz imenika članova mornara i upisan u imenik članova pomagača.

§ 30

Svaki član mornar koji ne namjerava ili je bilo čim zapriječen da učestvuje u nošnji i pod oružjem u svečanostima Mornarice prigodom proslave sv. Tripuna, dužan je da to prijavi Majoru barem osam dana prije same proslave.

§ 31

Članove dobrotvore, osnivače, redovne, pomagače i mornare prima Uprava Bratovštine Bokeljske mornarice nakon njihove usmene ili pismene prijave. Uprava Bratovštine dužna je u roku od mjesec dana nakon primljene prijave obznaniti dotičnoga pismenim putem, da je upisan u imenik članova Plemenitog tijela bokeljske mornarice. Ako to Uprava ne učini, ima se smatrati da ga Uprava nije primila u članstvo Mornarice i nije dužna za to da navede razloge.

Uprava Bratovštine dužna je da vodi tačan popis svih članova Mornarice, vodeći za svaku vrstu posebni imenik.

§ 32

Svaki član je obavezan da uplaćuje dužnu članarinu sve dotle dok ne prijavi Upravi Bratovštine da želi da istupi iz Bokeljske mornarice.

§ 33

Članovi prestaju biti:

- a) smrću,
- b) svojevolumnim istupom,
- c) ako presudom izgubi časna prava radi čina počinjenog iz koristoljublja, ili drugog ma kakvog nepolitičkog zločina,
- d) ako dodje pod starateljstvo,
- e) ako bude isključen iz Tijela i
- f) ako za trajanja kalendarske godine ne plati članarinu.

§ 34

Ako se član mornar grubo ogriješi o propise nutarnjeg reda Plemenitog tijela, kad je ovo na okupu pod oružjem i pod zastavom, može ga u tom slučaju Admiral ili u njegovoj odsutnosti njegov zamjenik, odnosno Major, odmah pa i silom isključiti iz redova Mornarice, a za trajanja dotičnih svečanosti, odnosno iz članstva mornara za trajanja jedne godine dana. U težim slučajevima može biti zaključkom časničkog zbora brisan iz imenika članova mornara, odnosno predložen Upravi Bratovštine na isključenje iz Bokeljske mornarice uopće. U tom, kao i u slučaju privremenog isključenja, mora da skine nošnju Bokeljske mornarice, i to odmah bez oklijevanja. U slučaju otpora, Admiralat će zatražiti asistenciju vlasti. Protiv takove odluke časničkog zbora može se isključeni mornar žaliti Sudu sedmorice čija je odluka konačna.

§ 35

Ako se koji član ogriješi o ugled i o interese Mornarice, može ga Uprava Bratovštine isključiti iz Plemenitog tijela bokeljske mornarice. Za punovažnost ove odluke potrebna je kvalifikovana većina i to od $\frac{2}{3}$ glasova prisutnih članova Uprave. Protiv takove odluke može se pogodjeni član žaliti Sudu sedmorice, čija je odluka konačna. Žalba mora da bude upućena preko Uprave Bratovštine, koja je dužna istu prosljediti Sudu sedmorice, najdalje osam dana nakon primitka.

Od časa odluke Uprave Bratovštine o isključenju, pa do odluke Suda sedmorice, isključenl član ne može da vrši nikakovu funkciju u Bokeljskoj mornarici, niti da uživa ma koje člansko pravo. Prestankom članstva prestaju od tog časa i sve funkcije, prava i dužnosti članova.

§ 36

Svaki član dužan je da se primi službe za koju je na skupštini izabran, a može biti od skupštine rješen te obaveze, ako svoju odreku opravdano obrazloži.

§ 37

- Svaki član ima pravo, osim u slučaju predviđenom u § 35:
- a) na jedan primjerak Statuta Plemenitog tijela bokeljske mornarice;
 - b) da bude na vrijeme obaviješten o mjestu, danu, satu i o dnevnom redu ma koje skupštine Bokeljske mornarice, osim onih koje se redovno svake godine održavaju, i to dne 13 januara za biranje časnika i na Spasovdan, na kojoj se biraju Uprava, Nadzorni odbor i Sud sedmorice, te se odobravaju računi i stvaraju zaključci o radu i o poslovanju Mornarice;
 - c) da uzme učešća na skupštinama Mornarice, da učestvuje u raspravama svih pitanja koja su na dnevnom redu, da glasa i da bira:
 - a) Admirala, kada je ta čast upražnjena,
 - b) Viceadmirala, kada je Admiral trajno ili za duže vremena odsutan iz Boke Kotorske,
 - c) Prvog i Drugog kapetana, prema predlogu Uprave Bratovštine,
 - d) dva Barjaktara, kada su te časti upražnjene,
 - e) da glasanjem učestvuje u odluci Glavne skupštine od 13 januara, kojom ova predlaže Admiralu pojedine ličnosti za imenovanje Majora, Adjutanta, Natporučnika, Prvog poručnika, pet Poručnika, dva Narednika i Kolovodje, odnosno njegovog zamjenika, ako su ove dvije posljedne časti upražnjene,
 - f) Upravu i Nadzorni odbor Bratovštine,
 - g) petoricu članova Suda sedmorice.

Osim toga članovi mornari imaju pravo da traže i da primaju od Uprave Bratovštine sve pomoći koje su ovim Statutom predviđene.

POGLAVLJE V

Časnici, Barjaktari, Kolovodje i Uprava Bratovštine

§ 38

Časnici Plemenitog tijela bokeljske mornarice jesu:

- a) Admiral,
- b) Podadmiral,
- c) Mali admiral,
- d) Major,
- e) Prvi i Drugi kapetan,
- f) Adjutant,
- g) Natporučnik,
- h) Prvi poručnik,
- i) pet Poručnika,
- j) dva Narednika.

§ 39

Admiral i ostali časnici moraju da budu osobe ugledne i općeg poštovanja vrijedne, da budu na čast i na ugled Plemenitog tijela bokeljske mornarice, i da po mogućnosti budu živi primjer građanske kreposti, domovinske ljubavi i socijalne požrtvovnosti. Osim toga treba da budu rodjeni Bokelji, ili potomci starih bokeljskih obitelji, ili pripadnici ma koje Općine Sreza bokokotorskog.

§ 40

Admiral

Admiral je vrhovni zapovjednik Tijela. Pretstavlja Mornaricu pred vlastima i pred trećim licima, zastupa Mornaricu u svim prigodama, svečanostima i pri crkvenim obredima. Sazivlje Mornaricu pod oružje, sazivlje i pretsjeda svim skupštinama osim onoj na Spasovdan, i eventualno onoj od 13 januara kojoj, po njegovom predlogu, i pretsjeda Načelnik grada. Vodi brigu o učešću Mornarice u svečanostima prigodom proslave sv. Tripuna, nastoji da svečanosti ispadnu što bolje i veličanstvenije u duhu tradicionalnog sjaja. Vodi i pretsjeda glavnom štabu, koji se sastoji od Admirala, Majora, Adjutanta, Prvog i Drugog kapetana. Pozivlje u ime Mornarice odličnike na učešće prigodom Pohvala i Kola. Pretsjeda zajedničkom objedu u nedjelju po sv. Tripunu. Admiral obnaša svoju čast 5 (pet) godina, počinjući godinom kada je izabran. Nakon ovog roka može biti ponovno izabran.

§ 41

Admiral imenuje Malog admirala po svom nahodjenju, a za Majora, Adjutanta, Natporučnika, Prvog poručnika, pet Poručnika, dva Narednika i Kolovodju imenuje bez odlaganja one ličnosti koje mu predloži Skupština Mornarice koja se održava dne 13 januara svake godine.

Sve časti pobrojane u ovom članu, kao i čast I i II kapetana, traju jednu godinu, i to od 13 do 13 januara.

§ 42

Admiral treba da javi izabranim i novoimenovanim časnicima njihov izbor, odnosno imenovanje, najdalje 5 dana nakon održane Skupštine, tj. do 18 januara.

§ 43

Admiral ne preuzimlje nikada zapovijed nad Tijelom pod oružjem i ne vodi administrativne poslove.

§ 44

Naročite funkcije Admirala jesu slijedeće :

- a) Pri pohodu Tijela Admiral zauzima mjesto u sredini Tijela, i to u sredini četverokuta, čije uglove zauzimaju Barjaktari i oba Kapetana. Uz Admirala ide i Mali admiral te Adjutant, a na bokovima izvan četverokuta idu dva Narednika. Obilaženju grada Admiral ne sudjeluje;
- b) Pri preuzimanju zastava od državne i općinske vlasti, Admiral, praćen od Barjaktara, Malog admirala i Adjutanta, ide da primi zastave iz ruku Sreskog načelnika i Pretsjednika općine, a isto ih tako i vraća;
- c) Sudjeluje kao vrhovni zapovjednik i pretstavnik Mornarice u procesiji sv. Tripuna, kao i na ostalim tradicionalnim crkvenim obredima;
- d) Preuzima od Pretsjednika općine gradske ključeve i tradicionalni štap kao simbol vrhovne vlasti nad Kotorom u danima proslave sv. Tripuna;
- e) Sudjeluje u delegacijama Bokeljske mornarice koje Statut ili odluke Glavne skupštine propisuju, a u smislu § 3 ovog Statuta.

§ 45

Admiral sa članovima Admiralata (glavnog štaba) i sa Upravom Bratovštine vodi svu brigu oko organizacije svečanosti prigodom proslave sv. Tripuna u okviru od Glavne skupštine određenog budžeta. Brine se za dostojno i odgovarajuće učešće mornara u javnom istupu Tijela, a isto tako pazi da bi Mornarica tom prilikom izvršila časno i besprekorno sve svoje tradicionalne dužnosti i funkcije, prepuštajući Upravi Bratovštine dispoziciju sa izdacima budžetom predviđenim, a Majoru dispoziciju sa nošnjama i oružjem koje pripada Mornarici, te dijeli s njima brigu i odgovornost.

§ 46

Admiral ima pravo i dužnost da po svom položaju sudjeluje na svim sjednicama Uprave Bratovštine Mornarice, da uzme učešća u raspravama po pitanjima koja su na dnevnom redu, da iznosi predloge, i da skupa sa ostalim članovima Uprave Bratovštine donosi odluke. On je dužan da zastupa i promiče interese Bratovštine i da dijeli s Upravom Bratovštine brigu oko njezinog što većeg razmaha i procvata.

§ 47

Podadmiral

U slučaju trajne zapreke ili oduže odsutnosti Admiralove, Glavna skupština može da izabere Podadmirala koji zastupa u svemu Admirala, koji u njegovoj odsutnosti uživa sva njegova prava i vrši sve njegove dužnosti. Izbor Podadmirala važi za jednu godinu. Nakon godine, a za trajanja istih okolnosti, može biti ponovno biran.

§ 48

Major

Kad je zapriječen ili odsutan Admiral, a nije imenovan Podadmiral, tada Admirala zastupa u svemu Major.

§ 49

U načelu važi da Major zapovijeda Tijelom kad je pod oružjem. Kad je Tijelo u pohodu, Major zauzima zapovjedajuće mjesto na čelu Tijela, osim u slučajevima predviđenim u § 21.

§ 50

Kad Major zamjenjuje Admirala, onda dužnosti i prava Majora preuzima Prvi kapetan, a ovog zamjenjuje Drugi kapetan, i tako sve redom do Poručnika.

§ 51

Major drži disciplinu Tijela kad je na okupu pod zastavama i pod oružjem. On se brine da propisi unutarnjeg reda Tijela budu strogo održani. U zajednici s Admiralom, Adjutantom te Prvim i Drugim kapetanom sačinjava Glavni štab (Admiralat) Mornarice.

§ 52

Major ima u sporazumu s Admiralom i sa Upravom Bratovštine da pravovremeno preduzme sve mjere kako bi svečanost prigodom proslave sv. Tripuna ispala što veličanstvenije i uz najveće učešće mornara, čuvajući običaje, red, mir i disciplinu. On mora pravovremeno da preduzme mjere da oružje i nošnja koja pripada Mornarici bude za svečanosti u potpunom redu. On nabavlja prah i ostale potrebe za Mornaricu za trajanja svečanosti, i za sve to nosi punu odgovornost. Potrebite iznose, prema budžetu proslave, stavlja Majoru pravovremeno na dispoziciju Uprava Bratovštine. Nakon svršenih svečanosti prigodom proslave sv. Tripuna, a najdalje do 15 februara, Major podnosi Upravi Bratovštine obračun izdataka učinjenih za trajanja pomenutih svečanosti. Svi izdaci treba da budu pokriveni originalnim računima, a obračun mora da bude supotpisan i od Admirala.

§ 53

Svake godine nakon dovršenih svečanosti Major daje Admiralu pismeni izvještaj o učešću časnika i mornara prigodom proslave sv. Tripuna, kao i o održanom redu i disciplini Tijela. Ovi se izvještaji moraju da sačuvaju u arhivu Glavnog štaba (Admi-

ralata). Pored tih izvještaja, u prepisu daje takodjer Upravi Bratovštine pismeni izvještaj o stanju oružja i nošnje koji pripadaju Bokeljskoj mornarici.

§ 54

Čast Majora traje godinu dana. Majora predlaže Glavna skupština na 13 januara, a imenuje ga Admiral. Nakon godine može biti ponovo predložen, odnosno imenovan.

§ 55

Prvi kapetan

Kad je Major spriječen da vrši svoju majorsku dužnost, tada ga zamjenjuje u svim dužnostima i pravima Prvi kapetan.

§ 56

Prvi kapetan biva izabran od Glavne skupštine dne 13 januara, a po predlogu Uprave Bratovštine koja svoj predlog mora pravovremeno da dostavi Admiral, i to najdalje do 10 januara. Prvi kapetan redovno je, po mogućnosti, iz Kotora.

§ 57

Drugi kapetan

Kad je Prvi kapetan spriječen da vrši svoju dužnost, tad ga zamjenjuje u svim njegovim dužnostima i pravima Drugi kapetan.

§ 58

Drugi kapetan biva izabran od Glavne skupštine koja se održava 13 januara, a po predlogu Uprave Bratovštine, koja mora svoj predlog pravovremeno dostaviti Admiral, najdalje do 10 januara. Drugi kapetan je redovno, po mogućnosti, iz Kotora.

§ 59

Adjutant

Adjutant prati Admiral, naročito u zastupstvima Tijela. Vodi imenik svih članova mornara, i krajem decembra svake godine popunjava ga prema izvještaju Uprave Bratovštine. Ovako popunjeni imenik izlaže svake godine od 1—12 januara u prostorijama Bokeljske mornarice svim članovima na pregled. Prima od Uprave Bratovštine poštu koja je određena za Admiralat. Prima prijave i molbe onih koji se žele upisati kao članovi-mornari i prosljeđuje ih Upravi Bratovštine. Vodi zapisnike svih sjednica Glavnog štaba, časničkog zbora, unosi u knjigu zapisnika prepis originalnog zapisnika Glavne skupštine koja se održava dne 13 januara te ih redom zapisuje u knjigu zapisnika koju budno čuva. Vodi posebnu knjigu u kojoj su zapisani svi časnici i mornari koji su u svakoj pojedinoj godini uzeli učešća u nošnji i pod oružjem u svečanostima prigodom proslave sv. Tripuna, kao i svakom drugom prilikom kad Plemenito tijelo istupa javno u nošnji i pod oružjem, te o tome izvješćuje Upravu Bratovštine. Isto tako vodi naročitu knjigu u kojoj piše izvještaje o svim svečanostima i istupima u

kojima se Plemenito tijelo pod oružjem okuplja, odnosno sudjeluje sa kakovim odjeljenjem ili delegacijom.

§ 60

Adjutant pozivlje pravovremenim i naročitim pozivom svake godine sve članove mornare da učestvuju u svečanostima Mornarice prigodom proslave sv. Tripuna, kao i u svim ostalim prilikama kad se Plemenito tijelo okuplja u nošnji i pod oružjem.

§ 61

Adjutant je dužan bez odlaganja da javi Upravi Bratovštine svaki slučaj brisanja iz imenika članova Mornarice, odnosno isključenja člana-mornara iz Mornarice, zaključen odlukom časničkog zbora u smislu § 34 ovog Statuta.

Adjutant je redovno iz Kotora ili iz njegove bliže okolice.

§ 62

Natporučnik

Kad je Drugi kapetan spriječen da vrši svoju dužnost, tad ga zamjenjuje u svim njegovim pravima i dužnostima Natporučnik.

§ 63

Natporučnik biva imenovan od Admirala po predlogu Glavne skupštine od 13 januara. Natporučnik je, po mogućnosti, redovno iz Perasta.

§ 64

Poručnici

Kad je Natporučnik spriječen da vrši svoju dužnost, tad ga zamjenjuje u svim njegovim pravima i dužnostima Prvi poručnik.

§ 65

Prvog poručnika kao i ostale Poručnike imenuje Admiral, po predlogu Glavne skupštine od 13 januara. Prvi poručnik je, po mogućnosti, redovno iz Prčanja, a ostali su iz drugih mjesta Boke Kotorske.

§ 66

Narednici

Glavna skupština od 13 januara predlaže, a Admiral po tom predlogu imenuje, dva Narednika. Oba Narednika su, po mogućnosti, redovno iz Kotora ili iz njegove bliže okolice.

§ 67

Časnički zbor

Časnički zbor sastoji se od svih časnika Bokeljske mornarice, počevši od Admirala pa sve uključno do Narednika.

On se sastaje redovno samo jedan put na godinu, i to nakon Glavne skupštine od 13 januara, a prije Pohvala koje se izriču dne 27 januara, a izvanredno na poziv Admirala ili njegovog zamjenika, za vrijeme kad je Tijelo na okupu i pod oružjem. Inače samo u izvanrednim slučajevima.

Njegova je glavna dužnost da poradi da učešće mornara prigodom proslave sv. Tripuna, kao i kod ostalih istupa Tijela bude što potpunije i da vodi evidenciju nad nošnjom i oružjem koje se nalazi u privatnom posjedu ma gdje bilo.

Svaki pojedini član časničkog zbora dužan je u svom kraju da čuva ugled i tradiciju Bokeljske mornarice, da skuplja nove članove, da učvršćuje ljubav i odanost svojih sumještana prema Mornarici, da vodi evidenciju svih članova mornara koji stanuju u njegovom mjestu, da ih okupi i predvodi u časovima kada se Mornarica okuplja pod oružje, i da nadzire da njihova nošnja i oružje budu uvijek u besprekornom stanju, u smislu propisa ovog Statuta.

U slučaju da se koji član mornar, za trajanja svečanosti sv. Tripuna, ili kojom drugom prigodom, teško ogriješi o nutarnji red Bokeljske mornarice, i da je za taj slučaj predviđeno njegovo brisanje iz imenika članova mornarice, ili čak njegovo isključenje iz Bokeljske mornarice uopće, tad odluku o tome donosi časnički zbor većinom glasova.

§ 68

Glavni štab

Glavni štab (Admiralat) sastoji se od Admirala, odnosno Podadmirala, Majora, Prvog i Drugog kapetana i od Adjutanta i časnika koji su u Kotoru. Glavni štab (Admiralat) vodi sistematski sve poslove koji su u vezi sa svečanostima prigodom proslave sv. Tripuna, kao i sa okupljanjem Plemenitog tijela u drugim prilikama; vodi brigu o držanju na snazi svih propisa nutarnjeg reda, te je eksekutivni organ časničkog zbora.

Inicijativno promiče i unapređuje sve ono što je u vezi sa Bokeljskom mornaricom, njezinim interesima, njezinim ugledom i razvojem, te sa nabavkom i obnovom nošnje i oružja.

§ 69

Barjaktari

Barjaktare Bokeljske mornarice bira Glavna skupština dne 13 januara i to na pet godina, počevši od godine izbora.

§ 70

Glavna skupština bira iz redova članova mornara oba Barjaktara i to Barjaktara državne i Barjaktara gradske zastave.

§ 71

Barjaktarom može biti svaki član mornar, ma iz kojeg mjesta Boke Kotorske, koji uživa dobar glas i nepodijeljeno poštovanje svoje okoline. Pošto istekne ovaj rok može biti ponovno biran.

§ 72

Barjaktari su dužni povjerenju im zastavu budno čuvati, svijesni velikog povjerenja i časti koja im je izborom i iskazana.

§ 73

Kolovodja

Kolovodju imenuje Admiral po predlogu Glavne skupštine od 13. januara. Kolovodja može biti po predlogu skupštine imenovan na rok duži od godine dana, ali najdulje pet godina, a uz Kolovodju može biti predložen, odnosno imenovan, i njegov zamjenik.

Kolovodja je dužan da povede uzorno i besprekorno kolo Bokeljske mornarice koje se redovno izvodi dne 2 i 3 februara, te strogo prema starodrevnom običaju i po propisima nutarnjeg reda. Za besprekornu igru i ostalih učesnika nosi odgovornost, pa je zato dužan da pravovremeno preduzme mjere da izvodjenje kola ispadne u punom redu.

§ 74

Uprava Bratovštine

Uprava Bratovštine sastoji se:

- a) od Domačina (Gastalda),
- b) od Zamjenika domačina,
- c) od petorice Skrbnika,
- d) od Pazitelja (gvardijana).

§ 75

Domačin (Gastaldo) stoji na čelu Bratovštine. Sazivlje i predsjedja sjednicama Uprave, a isto tako predsjedja i Glavnoj skupštini na Spasovdan. On predstavlja Bratovštinu, prima listovnu, paketnu i novčanu poštu upućenu Bokeljskoj mornarici, i odvaja onu koja spada u djelokrug rada Admirallata, predavajući istu Admiralu ili Adjutantu. Primitak paketne i novčane pošte potvrđuje pečatom i po mogućnosti supotpisom Skrbnika-blagajnika. Upravlja Upravom Bratovštine te imovinom pokretnom i nepokretnom Bokeljske mornarice, i on u prvom redu nosi odgovornost za istu. Prima molbe i prijave za upis u članstvo Mornarice, i potpisuje rješenja Uprave uz supotpis Skrbnika-tajnika. Izvršuje naloge Glavne skupštine kao i zaključke Uprave. Prima molbe za potporu članova, te ih iznosi na sjednici Uprave na pretres i rješenje. U hitnim slučajevima, može sam da disponira izvan budžeta u svrhe Statutom određene do iznosa od 300.— dinara. Nadzire cjelokupno poslovanje Mornarice i vodi brigu o tome da ono bude strogo u duhu Statuta, svestrano i plodonosno. U sporazumu s Admiralom i sa Majorom vodi brigu o svim pripremama za proslavu svečanosti sv. Tripuna, disponira izdatke u okviru budžeta i stavlja pravovremeno na dispoziciju Majoru potrebna sredstva za nabavku praha i ostalih potreba Tijela koje su u vezi sa proslavom sv. Tripuna, ili sa javnim istupom Mornarice.

Upravlja, u zajednici sa Skrbnicima, svim fondovima Mornarice i vodi naročitu brigu da svi izdaci budu utrošeni u određene svrhe, i da svi prihodi budu doista razdijeljeni po propisima ovog Statuta.

§ 76

Kad je Domaćin odsutan, tad ga u svemu zastupa njegov Zamjenik.

§ 77

Skrbnici sačinjavaju sa Domaćinom i njegovim Zamjenikom Upravu Bratovštine. Uprava je vrhovno administrativna instancija Bokeljske mornarice. Vijeća i pretresa sva pitanja koja zasijećaju u život i razvoj Mornarice, osim onih koja su ovim Statutom povjerena Admiraltatu Mornarice. Odluke i rješenja donosi većinom glasova, osim u slučaju predviđenom u § 35 ovog Statuta.

Na prvoj sjednici novoizabrane Uprave biraju se iz redova Skrbnika:

- a) Skrbnik-tajnik koji vodi zapisnike sjednica Uprave i Glavne skupštine koja se održava na Spasovdan. On vodi i čuva korespondenciju koja spada u djelokrug rada Bratovštine, supotpisuje sa Domaćinom sve spise koji se ne tiču blagajničkog poslovanja, u jednu riječ vodi marljivo i zdušno sve tajničke poslove;
- b) Skrbnik-blagajnik koji vodi popis imovine te glavne i sporedne blagajničke knjige; vodi tačne imenike članova dobročinitelja, osnivača, pomagača i mornara, te se brine da članarina uz redovite namirnice bude pravovremeno utjerana. Vodi sve račune, fondove i legate. Prima novac, vrši isplatu, i drži u redu originalne potvrde isplaćenih iznosa. Sastavlja godišnje račune i uopće vrši sve poslove dobrog i savjesnog blagajnika;
- c) Skrbnik-kustos koji čuva, nadzire i popunjuje muzej Bokeljske mornarice; vodi tačan popis svih pohranjenih predmeta, kao i popis oružja i nošnje Mornarice. Brine se za njihove opravke i redovno održavanje, te vodi evidenciju nošnje i oružja koje se nalazi u privatnim rukama;
- d) Skrbnik-arhivar, koji vodi arhiv i biblioteku Bokeljske mornarice; vodi popis svih dokumenata i spisa historiografske vrijednosti koje su vlasništvo Bokeljske mornarice. Čuva i sabire historijsku gradju, spise, dokumente, slike, podatke itd koji su u vezi sa Bokeljskom mornaricom i sa pomorstvom Boke Kotorske. Vodi evidenciju takove gradje koja se nalazi u privatnim rukama, javnim bibliotekama i muzejima ili na drugim mjestima. Održava i popunjuje biblioteku Bokeljske mornarice;
- e) Skrbnik-dobročinitelj koji vodi evidenciju svih članova mornara potrebitih potpore zbog iznemoglosti, bolesti ili smrti. Vodi evidenciju njihovih udovica i siročadi, i podnosi predloge Upravi kako da im se olakša stanje finansijskom potporom Mornarice,

te nastoji da im pomogne i eventualnim posredstvom kod trećih lica i dobrim savjetom.

Pazitelj (Gvardian) ima dužnost da pazi da se održe i sprovede svi stari običaji koji su u vezi sa Crkvom ili Općinom, odnosno sa pučanstvom i siromasima grada i okolice, nastoji da sve bude u duhu starih običaja i postojećeg Statuta.

Istovremeno Uprava bira na tri godine jednog ili više, ali najviše četiri, Kapelana Bokeljske mornarice. Kapelan je dužan da Mornarici čita sv. misu dne 2 februara i prve nedjelje po Tripundanu, u 12 sati u crkvi sv. Marije, odnosno u crkvi Sv. Tripuna, i da obavlja ostale službe koje Uprava bude smatrala potrebitim. Kapelani mogu biti svećenici i iz drugih mjesta Boke Kotorske. Sv. misi koja se čita 2 februara i u prvu nedjelju po Tripundanu mora prisustvovati i cijela Uprava sa Domaćinom na čelu.

U Upravu Bratovštine delegiraju svoje predstavnike, ako neće da uzmu lično učešća, kotorski diocezanski Biskup i Načelnik grada (Pretsjednik općine). Ovi virilni članovi Uprave imaju sva prava kao i izabrani članovi Uprave.

U Upravu Bratovštine ulazi po svom položaju i Admiral Bokeljske mornarice sa svim pravima predviđenim u § 46.

§ 78

Prima i isključuje članove Bokeljske mornarice prema propisima §§ 31 i 35 ovog Statuta. Ona vodi brigu oko osiguranja i povećanja imovine Mornarice, oko pojačanja njezinih redovnih i vanrednih prihoda, oko moralnog i materijalnog unapređenja svojih članova, vodeći uvijek računa i o potrebama Mornarice za dostojnu proslavu blagdana svog pokrovitelja i zaštitnika sv. Tripuna.

§ 79

Uprava Bratovštine priredjuje dne 3 februara siromasima kotorskim tradicionalni objed i skrbi se da bude priredjen u potpunom redu i dostojno Mornarice. Objedu pretjseda Domaćin.

§ 80

Uprava je dužna da svake godine preko Admirala sazove za Spasovdan Glavnu skupštinu Bratovštine. Poziv na skupštinu treba da bude barem osam dana prije Spasovdana izvješen u prostorijama Bokeljske mornarice i javno oglašen. U pozivu treba da bude naznačen i dnevni red. Glavnoj skupštini treba da budu podneseni na odobrenje zaključni računi prošle godine, izvješće Uprave o radu i o poslovanju Bratovštine, izvješće Sindika o radu Nadzornog odbora, te odobrenje administrativnog budžeta, kao i budžeta za svečanosti prigodom proslave sv. Tripuna za buduću godinu. Istovremeno sa sazivom Glavne skupštine treba da budu izvješteni u prostorijama Bokeljske mornarice i zaključni računi, o kojima će se pretresati na Glavnoj skupštini, kao i oba budžeta, te je slobodno svakom članu da ih u društvenim prostorijama pregleđa i prouči. Sastanak ove Glavne skupštine objavljuje se zvođenjem crkvenih zvona.

§ 81

Uprava Bratovštine bira se na tri godine. Za slučaj da se kakvo mjesto u Upravi uprazni ostavkom ili smrću kojeg člana — osim mjesta Domačina — tad je Uprava vlasna da do Glavne skupštine popuni to mjesto osobom svog povjerenja koja je član Bokeljske mornarice. Za slučaj da se isprazni mjesto Domačina (Gastalda), tad sva prava i dužnosti Domačina prelaze na njegovog zamjenika, a na Glavnoj skupštini o Spasovdanu bira se novi Domačin. Za slučaj pak da iz Uprave ispanu ostavkom ili smrću četvorica ili više članova, tad upražnjena mjesta do Glavne skupštine na Spasovdan popunjuje Admiralat Bokeljske mornarice prostim imenovanjem, o kojem treba da budu Uprava i imenovani pismeno obaviješteni.

§ 82

Sjednice Uprave drže se kad god se ukaže potreba, ali najmanje četiri puta na godinu. Na svaku sjednicu Uprave treba da bude pozvan Admiral Bokeljske mornarice koji ima pravo da učestvuje u svim raspravama i da sudjeluje u donošenju odluka. Uprava se sastaje također i na pismeni saziv Admiralata Bokeljske mornarice. Ona se ima sastati prije Glavne skupštine od 13 januara, da predloži spomenutoj Glavnoj skupštini kandidate za mjesta Prvog i Drugog kapetana.

§ 83

Budžet administrativnih troškova sastavlja sama Uprava, a budžet za svečanosti prigodom proslave svečanosti sv. Tripuna u zajednici s Admiralatom.

§ 84

Članom Uprave može biti izabran ma koji član Bokeljske mornarice, ako je navršio 30 godina života.

§ 85

Zajmove, kupoprodajne pogodbe i sve važnije pravne spise u ime Bokeljske mornarice potpisuju Admiral i Domačin (Gastald), odnosno njihovi zamjenici, kad ih zamjenjuju u smislu propisa ovog Statuta. Zajmovi koji prelaze iznos od Din. 25.000— i ugovori o prodaji nekretnina treba da budu prethodno odobreni od Glavne skupštine koja se održava na Spasovdan.

§ 86

Nadzorni odbor

Nadzorni odbor sastoji se od dva Sindika.

§ 87

Sindike bira Glavna skupština na Spasovdan. Oni su nadzorni organ Bokeljske mornarice i nadziru njezinu imovinu i cjelokupno njezino poslovanje i djelovanje. Uprava i svi ostali organi Mornarice dužni su im dati na njihov zahtjev sve zatražene podatke i dozvoliti im pregled svih knjiga i računa. Sindici moraju da pregledaju knjige, račune i imovinu Bokeljske mornarice barem

dva puta u godini i to 15 dana prije Glavne skupštine od 13 januara i one na Spasovdan.

Na Glavnoj skupštini o Spasovdanu Sindici moraju da podnesu skupštinarima i svoje pismeno izvješće.

§ 88

Ako se slučajno uprazni jedno ili dva mjesta u Nadzornom odboru, tad ta mjesta popunjuje do Glavne skupštine Admiralat Bokeljske mornarice prostim imenovanjem njihovih zamjenika, o čemu treba da budu obaviješteni pismenim putem imenovani i Uprava Bratovštine.

§ 89

Sud sedmorice

Sud sedmorice rješava sve nutarnje sporove nastale unutar Plemenitog tijela bokeljske mornarice. On rješava i žalbe pojedinih članova uložene na osnovu propisa Statuta.

Sud sedmorice donosi također rješenja vrhu podignutih prigovora od strane članova, ili ma kojeg organa Bokeljske mornarice radi nepravilne primjene Statuta sa bilo koje strane. Rješenja Suda sedmorice su konačna i punovažna, i za sve organe Bokeljske mornarice kao i za njezine članove obavezna.

U slučaju predviđenom u § 35, Sud sedmorice mora da donese svoje rješenje najdalje u roku od tri mjeseca, od dana od kada je bila od strane Uprave Bratovštine uručena žalba tajniku Suda sedmorice. Ne donese li Sud sedmorice svoje rješenje u pomenutom roku, postaje zaključak Uprave automatski pravomoćan, i svako eventualno rješenje Suda sedmorice poslije tog roka postaje bespredmetno. Sva rješenja Suda sedmorice moraju da budu priopćena Upravi Bratovštine najdalje 8 (osam) dana nakon donošenja.

§ 90

Sud sedmorice sastoji se:

- 1) Od diocezanskog Biskupa ili njegovog pretstavnika kao virilnog člana;
- 2) Od Načelnika grada (Pretsjednika Općine kotorske) ili njegovog pretstavnika, kao virilnog člana;
- 3) Od petorice članova izabranih na Glavnoj skupštini, o Spasovdanu, koji se konstituišu birajući iz svoje sredine Pretsjednika i Tajnika.

§ 91

U slučajevima ma kakvog spora u smislu § 89 Pretsjednik povjerava predmet spora jednom od petorice izabranih članova za proučavanje i referat. Referent mora da svrši svoj posao u roku od 15 dana i nakon toga izvješćuje kolegijum sudaca u plenarnoj sjednici.

Sud sedmorice donosi svoja rješenja na osnovu zaključaka stvorenih većinom glasova, u plenarnim sjednicama koje su pu novažne ako su prisutna barem četiri člana Suda.

§ 92

Funkcija izabrane petorice članova Suda sedmorice traje dvije godine dana.

POGLAVLJE VI

Finansiranje Bokeljske mornarice

§ 93

Prihodi Bokeljske mornarice sastoje se:

- 1) Od redovnog visokog prinosa Nj. Veličanstva Kralja;
- 2) Od subvencije državnih, samopravnih i crkvenih vlasti;
- 3) Od prinosa članova;
- 4) Od ostavština i legata i
- 5) Od darova i drugih prinosa.

§ 94

Da Bokeljska mornarica bude u stanju da postepeno ostvaruje svoj zadatak, ustanovljuju se slijedeći fondovi:

- 1) *Administrativni fond* iz kojega će se crpsti sredstva za pokriće administrativnih troškova kao i troškova spojenih sa tradicionalnim svečanostima prigodom proslave blagdana sv. Tripuna.
- 2) *Historijsko-kulturni fond* iz kojega će se crpsti sredstva za pokriće troškova za uredjenje i za održanje muzeja, arhiva i biblioteke Bokeljske mornarice, za prikupljanje, sredjivanje, čuvanje i nabavku historijske gradje, koja se tiče Boke i Bokelja, naročito pomorstva Boke, a prvenstveno tradicija Bokeljske mornarice, narodne nošnje i starinskog oružja.
- 3) *Socijalno humanitarni fond* iz kojeg će se crpsti sredstva za pokriće izdataka u svrhu potpomaganja oskudnih, bolesnih ili unesrećenih članova mornara i njihovih porodica, te njihovih udovica i siročadi, pa i ostalih mornara, koje bi kakva nesreća zadesila u Boki, te bi ostali bez sredstava, i to bez obzira na njihovu narodnost ili državnu pripadnost.
- 4) *Fond A* koji će se upotrebiti, kad to nadje za shodno Glavna skupština Bokeljske mornarice o Spasovdanu, za kupovicu ili izgradnju Doma Bokeljske mornarice.
- 5) *Fond B* iz kojeg će se vršiti izdaci prema oporuci legatora čiji se legati ne mogu uvrstiti niti u jedan od gore spomenutih fondova.

§ 95

U spomenute fondove unosiće se svake godine i to:

- 1) *U administrativni fond:*
 - a) Visoki prinos Nj. Veličanstva Kralja,
 - b) Potpore općine grada Kotora, drugih bokeljskih općina te crkve sv. Tripuna,
 - c) Dobrovoljni doprinosi koji se u tu svrhu kupe u Boki i izvan Boke,
 - d) Redovni prihodi od prinosa članova redovnih i pomagača,
 - e) Svi milodari i legati namijenjeni u tu svrhu,

- f) Prihodi od glavnice ovog fonda.
- 2) *Historijsko-kulturni fond:*
 - a) Doprinosi koje bi u tu svrhu dala država ili samoupravna tijela,
 - b) 50% prihoda članskih prinosa članova osnivača,
 - c) Legati i milodari namijenjeni u tu svrhu,
 - d) Doprinos od 25% od cjelokupnih prihoda administrativnog fonda, nakon odbitka svih upravnih i ostalih Statutom predviđenih reprezentativnih troškova,
 - e) Prihod od glavnice ovog fonda.
- 3) *U socijalno-humanitarni fond:*
 - a) Redovni prihodi od prinosa članova mornara,
 - b) 50% prihoda članskih prinosa članova osnivača,
 - c) Sve potore, milodari i legati namijenjeni u humanitarne i socialne svrhe,
 - d) Doprinos od 25% od cjelokupnog prihoda administrativnog fonda, po odbitku svih upravnih i Statutom predviđenih reprezentativnih troškova,
 - e) Prihod od legata i od glavnice ovog fonda.
- 4) *U fond A*
 - a) Svi milodari i legati namijenjeni za kupovicu odnosno izgradnju Doma Bokeljske mornarice,
 - b) Prihod od prinosa članova dobročinitelja,
 - c) Doprinos od 25% od cjelokupnog prihoda administrativnog fonda, po odbitku svih upravnih i ovim Statutom predviđenih reprezentativnih troškova.
- 5) *U fond B*
Svi milodari i legati namijenjeni u naročite svrhe, a koji ne spadaju ni u koji od gore spomenutih fondova.

§ 96

Stvaranje glavnice pojedinih fondova

Uprava Bratovštine može da utroši svake godine najviše 70% od prihoda pojedinih fondova, a za svrhe za koje su ustanovljene, izuzimajući od toga pravila administrativni i fond A za izgradnju Doma.

Od preostalih najmanje 30% stvara se glavnica dotičnog fonda koja se ne smije da dira.

Uprava Bratovštine može zato da raspolaže samo prihodima ove glavnice te prihodima eventualnih legata, budući da se ni glavnica legata ne smije da dira.

Glavnica administrativnog fonda stvara se postepeno od preostalih 25% od cjelokupnog prihoda pomenutog fonda, nakon odbitka svih administrativnih i reprezentativnih troškova.

Glavnicu fonda A kao i cjelokupnu imovinu pomenutog fonda, uključiv i glavnice legata ovog fonda, može Uprava Bratovštine, a na osnovu zaključka Glavne skupštine, upotrebiti za kupovicu odnosno izgradnju doma Bokeljske mornarice.

§ 97

Za svaki fond mora se voditi poseban račun prihoda i rashoda i posebni inventar. Računi će se zaključivati svake godine sa 31 decembra. Od eventualnih neutrošenih prihoda pojedinih fondova 50% prenosiće se na nov račun, a 50% dodaće se glavnici dotičnog fonda.

§ 98

Glavnica pojedinih fondova kao i glavnice legata mogu se investirati samo u pupilarne hartije od vrijednosti ili u kredite na nepokretnine osigurane hipotekom, i to isključivo na prvom mjestu, u koliko nije kao za fond A i za eventualne nove fondove ovim Statutom drukčije određeno.

§ 99

Uprava ima čuvati na sigurnom mjestu novac, vrijednosti i svu imovinu Bokeljske mornarice.

POGLAVLJE VII

Glavna skupština

§ 100

Redovite glavne skupštine održavaju se svake godine bez obzira na broj prisutnih članova na dan 13 januara i na Spasovdan, a izvanredne samo u slučajevima nepredviđenim Statutom, a uz sudjelovanje Statutom određenog najmanjeg broja članova.

§ 101

Sve Glavne skupštine sazivlje Admiral Bokeljske mornarice.

§ 102

Saziv Redovne glavne skupštine mora biti objavljen u prostorijama Bokeljske mornarice i oglašen na javnom mjestu. Na skupštini od 13 januara Admiral poziva naročitim pismenim pozivom Biskupa, Načelnika grada i Načelnike svih općina Sreza bokokotorskog, te Načelnika sreza.

Izvanredne se glavne skupštine sazivlju kako je predviđeno u § 108 Statuta.

§ 103

Glavna skupština od 13 januara održava se po tradicionalnom običaju u vijećnici Općine kotorske. Pretsjedaju joj redovno, a na predlog Admirała, Načelnik grada Kotora (Pretsjednik općine), i na njoj se biraju časnici. Zapisnik ove Glavne skupštine vodi Općina kotorska u dva originalna primjerka. Jedan zadržava za sebe i sprema ga u svoj vlastiti arhiv, a drugi šalje Admiralat koji ga unosi u prepisu u svoju knjigu zapisnika, a originalni sprema u arhiv Bokeljske mornarice.

§ 104

Na Glavnoj skupštini od 13 januara biraju se časnici Bokeljske mornarice i to:

- 1) Admiral svakih pet godina, ili ako je njegovo mjesto drugčije upražnjeno.

- 2) Podadmiral, ako je Admiral trajno ili za duže vremena odsutan.
- 3) Prvi i Drugi kapetan po predlogu Uprave Bratovštine.
- 4) Dva Barjaktara ako su mjesta upražnjena.

Osim toga Glavna skupština zaključuje koga će predložiti Admiralu da imenuje:

- 1) Za Malog Admirala
- 2) Za Majora
- 3) Za Adjutanta
- 4) Za Natporučnika,
- 5) Za Prvog poručnika,
- 6) Za pet Poručnika,
- 7) Za dva Narednika i
- 8) Za kolovodju.

§ 105

Na Glavnoj skupštini na Spasovdan:

- 1) Odobravaju se zaključni računi za minulu godinu,
- 2) Daje se razrješnica Upravi i Nadzornom odboru,
- 3) Odobrava se budžet za svečanosti prigodom proslave sv. Tripuna te budžet administrativnih troškova za narednu godinu.
- 4) Biraju se Uprava i Nadzorni odbor Bratovštine, i pet članova Suda sedmorice,
- 5) Zaključuje se o zajmovima i o predaji nekretnina, te o kupovici ili izgradnji doma Bokeljske mornarice,
- 6) Stvaraju se zaključci u svihu unapredjenja moralnih i materijalnih interesa Bokeljske mornarice.

§ 106

Na Glavnim skupštinama raspravljaju se samo pitanja postavljena na dnevni red. Eventualni predlozi članova Mornarice moraju biti izneseni na raspravu, ako su poduprti od jedne desetine članova i pismenim putem podneseni Upravi Bratovštine barem 15 dana prije Glavne skupštine.

§ 107

Osim Redovnih glavnih skupština može biti sazvana i Izvanredna glavna skupština. Nju sazivlje Admiral, ili kad to pismenim putem zahtijeva Uprava Bratovštine ili jedna trećina članova. U ovom posljednjem slučaju, u pismenom zahtjevu mora biti naznačen i dnevni red. O sazivu Izvanredne glavne skupštine mora biti obaviješten svaki član pismenim putem. Ako predmeti koji su postavljeni na dnevni red zasijecaju u krug rada i poslovanja Bratovštine, onda tim skupštinama pretsjeda Domaćin Bratovštine.

§ 108

Na Glavnim skupštinama, redovitim i izvanrednim, imaju prava sudjelovati, raspravljati i glasovati svi članovi Bokeljske mornarice

§ 109

Glavne su skupštine punovažne:

- 1) Glavna skupština na dan 13 januara i na Spasovdan, bez obzira na broj prisutnih članova.

- 2) Izvanredne glavne skupštine, osim onih koje rješavaju o raspustu Bokeljske mornarice ili o izmjenama Statuta, punovažne su ako je prisutna $\frac{1}{4}$ (jedna četvrtina) od ukupnog broja članova.
- 3) Izvanredne glavne skupštine koje rješavaju o raspustu Plemenitog tijela bokeljske mornarice, ili o izmjenama Statuta punovažne su samo onda ako su u tu svrhu naročito sazване, ako su o sazivu i o dnevnom redu obaviještani svi članovi Bokeljske mornarice, ako budu na skupštini prisutne barem $\frac{2}{3}$ (dvije trećine) članova, i ako za raspust Tijela odnosno za izmjenu Statuta glasuju barem $\frac{4}{5}$ (četiri petine) prisutnih članova. U ovim drugim slučajevima na Glavnim skupštinama rješenja se donose većinom prisutnih članova.

§ 110

Glasovanje se vrši osobno i javno, a tajno ako to zahtijeva jedna četvrtina od ukupnog broja prisutnih članova. Glasovati se može i „per acclamationem“ ako se tome niko od prisutnih članova ne protivi.

POGLAVLJE VIII Općenite odredbe

§ 111

Admiralat Bokeljske mornarice dužan je da izradi „Nutarnji red Plemenitog tijela bokeljske mornarice“, koji mora da sadrži sve odredbe, koje se tiču reda i discipline časnika i mornara kad je Mornarica okupljena u nošnji i pod pružjem. Izmjena o „Nutarnjem redu Plemenitog tijela bokeljske mornarice“ vrši se zaključkom časničkog zbora.

§ 112

„Nutarnji red Plemenitog tijela bokeljske mornarice“ određivaće takodjer sastav i broj časnika i mornara pri svakoj delegaciji Bokeljske mornarice u svim zgodama i prigodama.

§ 113

„Nutarnji red Plemenitog tijela bokeljske mornarice“ određivaće takodjer dužnosti stražarenja, prava i obaveze pucanja, propise igranja kola, prava nošenja odore i oružja, te uopće sve što će časnički zbor smatrati za uputno.

§ 114

Pečat Bokeljske mornarice:

Stari grb grada Kotora sa natpisom gore: Plemenito tijelo bokeljske mornarice, dolje: Fides et honor.

§ 115

U slučaju raspusta Plemenitog tijela bokeljske mornarice, sva će imovina odmah pripasti crkvi sv. Tripuna u Kotoru, tim da crkva sv. Tripuna upravlja ovom imovinom za 50 (pedeset) godina, počinjući godinom raspusta društva, a uživajući samo plodove od imovine Bokeljske mornarice.

Kad bi se kroz to vrijeme opet uspostavilo Plemenito tijelo bokeljske mornarice sa jednakom svrhom, stolna crkva sv. Tripuna biće dužna da novoosnovanom Tijelu odmah predađe svu imovinu Bokeljske mornarice. Ako se kroz to vrijeme ne bi obnovilo Plemenito tijelo, tad crkva sv. Tripuna postaje neograničenim vlasnikom cijele imovine, osim legata, koje i crkva sv. Tripuna mora da održi u punoj mjeri i da ih upotrebi isključivo u svrhe određene od njihovih osnivača.

§ 116

Ovaj Statut originalno polpisan od Admirala i Domačina (Gastalda) Bokeljske mornarice, od diocezanskog Biskupa kotorskog i od Načelnika grada Kotora (Pretsjednika općine) čuva se u svom originalu u arhivu Bokeljske mornarice i u ovjerovljenim prepisima u arhivima Biskupskog ordinarijata i Općine kotorske.

Prelazne odredbe

I

Buduć da je gosp. Komodoro Marko Dabčević bio izabran na osnovu do sada važećeg Statuta Plemenitog tijela bokeljske mornarice doživotnim Admiralom, to će gosp. Komodoro Marko Dabčević, ako ne bude efektivni Admiral, moći nositi naslov: „Titularni doživotni Admiral Plemenitog tijela bokeljske mornarice“.

II

Povjerava se odboru dvanaestorice koji se sastoji od:

g. *Giunio Rudolf* kao pretsjednik Odbora

članovi Odbora gg.: *Fiorelli Romeo, Grgurević Petar, Kamenarović Ćiro, Kurijal Marko, Marković Andrija, Milošević Ivo, Petrović-Poljak Ivo, Petrović Krsto, Rossi Alfred, Smidt Antun, Vičević Pavo* te od gg. *Dolovski Toma i Bijelić Ilije* kao zamjenika, da ishodi odobrenje ovih Statuta od nadležnih vlasti i da do kraja tekuće godine 1934 sazovu vanrednu Glavnu skupštinu Bokeljske mornarice i da u dnevni red iste uvrsti one tačke koje proističu kao potrebite iz ovih na današnjoj skupštini prihvaćenih Statuta.

KRALJEVSKA BANSKA UPRAVA
ZETSKE BANOVINI

II Broj 23168

Cetinje, 27 XII 1934 godine

Na osnovu člana 6 Zakona o nazivu i podeli Kraljevine na
Upravna područja i §§ 2 i 4 Zakona o udruženjima zborovima i
dogovorima prednja pravila odobravam.

Po naredjenju Bana
Načelnik upravnog odeljenja
A. Petrović, v. r.

P J E S A N.

Dan Odvjetnika Kotorskog
Braćo, veselo slavimo,
Društva staroga pomorskog
Slavno načelo slijedimo;
Igru začmimo stogodnu,
Pjesmu pjevajmo narodnu:

Mornarica davna
Nek se dično ponovi,
I svečanost slavna
U radostni dan ovi.
Dakle, braćo, složno
U ljubav se združimo,
Svi skupa pobožno
Svete moći slavimo:

Uljezimo — svi u kolo,
Rukama ruke pružimo,
Pokažimo — svim okolo
Da slogu bratsku vriežimo:
Potvrdimo — uz prigodu
I mi kô naši djedovi,
Da u rodu — ne zaludu,
Jedne smo majke sinovi.

Po narodnome odjelu
I po sjajnome oružju,
Ali najveće po djelu
Izgled budimo okružju:
Vazda združeni u slogu
Hvale pjevajmo svi Bogu:

Jošter, braćo, složno
Mučeniku TRIPUNU
Pjevajmo pobožno
Pjesmu hvala podpunu:
A na mnogo ljeta
Mornarica živjela,
Nje zadaća sveta
Blagim plodom uzpjela!

Svi zajedno — svi o kolo
Rukama ruke stisnimo
Potvrdimo — svim okolo
Da slogu bratsku ljubimo;
Naslijedujmo — to načelo
Što daše nama djedovi,
A Bog će dat — da veselo
Slijedit nas budu sinovi.